

Mobiteli u obitelji

Ćurko, Natalija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:472512>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ

NATALIJA ĆURKO
DIPLOMSKI RAD

MOBITELI U OBITELJI

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

PREDMET: DIJETE, RODITELJ, ODGOJITELJ, MEDIJI

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Natalija Ćurko

TEMA DIPLOMSKOG RADA: MOBITELI U OBITELJI

MENTOR: doc. dr. sc. Marina Gabelica

SUMENTOR: doc. dr. sc. Lana Ciboci

Zagreb, rujan 2020.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
SAŽETAK	3
SUMMARY	4
1. UVOD.....	5
2. OBITELJ	6
2.1. Tradicionalna obitelj	7
2.2. Suvrenema obitelj.....	8
3. MOBITELI	10
3.1. Mobiteli kroz povijest	10
3.2. Mobiteli u obitelji	11
3.3. Pozitivan utjecaj mobitela	12
3.4. Negativan utjecaj mobitela	13
4. JAČANJE RODITELJSKIH KOMPETENCIJA	16
5. ISTRAŽIVANJE	18
5.1. Metoda istraživanja	18
5.2. Hipoteze.....	18
5.3. Rezultati istraživanja.....	19
5.4. Rasprava	33
6. ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA	36
PRILOZI	38
Popis grafikona	38
Anketa “Mobiteli u obitelji”	41
Izjava o akademskoj čestitosti.....	47

SAŽETAK

Stvarni utjecaj mobilnih uređaja na društvo još uvijek nije dovoljno istražen, a pametni telefoni neizostavni su dio ljudskih života, kako u privatnoj, tako i u poslovnoj sferi. Kako bi se dao što bolji uvid u utjecaj moderne tehnologije na društvo, u teorijskom dijelu rada obrađena je definicija obitelji i pojedinca, potom je istraženo porijeklo i funkcija obitelji te stilovi odgoja. Istaknuto je kako je zbog ubrzanog načina života sve više obitelji pod utjecajem medija i moderne tehnologije. Djeca u najranijoj dobi postaju žrtve moderne tehnologije, posebice mobitela, jer roditelji vrlo često nemaju dovoljno vremena za njih. Ujedno su i sami roditelji nemoćni, ne znaju kako usmjeriti djecu, a da tehnologija ne bi toliko negativno utjecala na njih. U istraživačkom dijelu rada, s anketom kao osnovnom istraživačkom metodom, analiziran je utjecaj mobitela u obitelji od najranije dobi. Istraživanje je provedeno u suradnji s odgojiteljicama i roditeljima, a cilj je bio istražiti zastupljenost mobitela u obitelji, koliko vremena djeca rane dobi provode na mobitelima te ima li to i kakvog utjecaja na stvaranje ovisnosti u kasnijoj dobi. Intenzivni razvoj informacijsko – komunikacijske tehnologije tijekom 20. i 21. stoljeća prati i transformacija obiteljske zajednice koja, da bi bila ukorak s razvojem i napretkom tehnologije, mora prihvatiti savjete stručnjaka kako pristupiti korištenju mobitela i medija (medijska pismenost), kako ih pretvoriti u zajedničku obiteljsku aktivnost te kako iskoristiti pozitivne strane i spriječiti negativne utjecaje medijskih sadržaja.

Ključne riječi: obitelj, dijete, mobitel, medijska pismenost, moderna tehnologija

SUMMARY

Smartphones have become indispensable part of human lives, both in private and business sphere, yet the real impact of mobile devices on society and the consequent changes within are still not sufficiently explored. The theoretical part explains concepts such as traditional and modern family, parenting styles, positive and negative influences of mobile phones, modern technology, virtual violence, media literacy, etc. In the practical part, the impact of mobile phones on the family life from the earliest age was analyzed by a quantitative methodological approach, with a survey as the basic research method. The research was conducted in collaboration with educators and parents, and the aim was to investigate the prevalence of mobile phones in a family, how much time young children spend on mobile phones, and whether this has any impact on addiction in later life. In order to give a better insight into the effect a modern technology has on society, the family and the individual, the definition of the family was first processed, then the origin and function of the family and parenting styles were explored. The intensive development of information and communication technologies during both 20th and 21st century is accompanied by the transformation of the family community. It was pointed out that due to the accelerated lifestyle, more and more families are influenced by the media and modern technology. Children at an early age become servants of modern technology, especially cell phones, because parents do not have much time to deal with them. At the same time, parents themselves are powerless, they do not know how to direct their children so that technology does not affect them so negatively. Therefore, in this final paper, we highlight some of the tips on how to approach the use of mobile phones and the media (media literacy), how to use them for joint family activities, and how to extract the positive sides of the media and modern technologies and avoid the negative one.

Keywords: family, child, mobile phone, media literacy, modern technology

1. UVOD

Mobiteli su neizostavni dio života, kako mlade tako i starije populacije. Iako još i danas postoji dio starije generacije koja odabire tradicionalniji način života bez mobitela (narodni običaji, fiksni telefon), samo je pitanje vremena kada će svaka odrasla osoba i dijete posjedovati mobitel. Niti jedan uređaj svojom primjenom i uporabom nije se tako brzo proširio kao mobilni telefon, a njegov stvarni utjecaj na društvo još uvijek nije dovoljno istražen.

Obitelj kao zajednica se također transformirala kroz povijest. Od velikih zajednica i proširene obitelji koje su živjele skupa, razvila se i promijenila u modernu obitelj koja se sastoji od njenih najužih članova. Promijenio se i sustav vrijednosti, običaji, navike, a time i život ljudi. Gdje god se nalazili, u vlastitom domu, na ulici, u prirodi, okruženi smo mobitelima. Funkcija mobilnih uređaja danas je puno šira od osnovne - telefoniranja i slanja poruka. Oni u potpunosti zadovoljavaju potrebe, kako u radno, tako i u naše slobodno vrijeme, za svim oblicima komunikacije, informiranja, zabave i učenja. Pametni mobiteli postali su neizostavni dio naših života i svakodnevice. Komunikacija i druženje u stvarnom životu s drugim ljudima transformirala se u virtualnu komunikaciju putem mobitela, raznih aplikacija i igračih konzola. Vrijeme koje djeca i mladi provode na mobitelu predstavlja bitnu kategoriju za razumijevanje promjena u čitavom društvu. Vrijeme i mobitel povezani su s nekim ostalim predmetima sociološkoga proučavanja poput mobilnosti, kontrole, rada, kao i ljudske interakcije itd., te samim time čine značajne faktore za objašnjenje nekih različitih pojava u društvenome životu.

U ovom je radu kvantitativnim metodološkim pristupom, s anketom kao osnovnom istraživačkom metodom, analiziran utjecaj mobitela u obitelji od najranije dobi. Cilj je istražiti zastupljenost mobitela u obitelji, koliko vremena djeca rane dobi provode na mobitelima te ima li to i kakvog utjecaja na stvaranje ovisnosti u kasnijoj dobi.

2. OBITELJ

Brojni znanstvenici godinama pokušavaju pronaći jedinstvenu definiciju obitelji. No, tako kompleksan sustav nemoguće je odrediti univerzalnom definicijom koja će biti općeprihvaćena. Prema Ljubetić (2007), jedina stvar složenija od veze dvoje ljudi je složena mreža interakcija u obitelji.

Prije više desetaka tisuća godina obitelj se pojavila kao produbljeni odnos između muškarca i žene među lovačko - sakupljačkim precima. Muškarci, kojima su žene podarile djecu, osjećali su sigurnost da je dijete doista njegov potomak što ga je vodilo da osigura hranu i dom svojoj obitelji (Lancaster i Whitten, 1980, prema Berk, 2015). Zatim su se uključivali bake i djedovi, ujne, ujaci, strine i stričevi povećavajući mreže srodnika te na taj način osiguravajući bolje izgleda pri natjecanju s drugim ljudima za potrebne resurse. Ekonomske veze između članova obitelji bile su nužne za preživljavanje, čime je stvoren uvjet za nastanak emotivnih veza koje su rezultirale osjećajem povezanosti roditelja, djece i drugih srodnika (Nesse, 1990, prema Berk, 2015). Anka Jurčević Lozančić (2005) ističe da je obitelj bila od izrazitog značaja za društvo omogućujući zamjenu umrlih članova (reprodukciju), produkciju dobara i usluga (ekonomska funkcija), smanjivanje sukoba i održavanje mira (društveni red), pripremu mladih za uklapanje u društvo (socijalizacija), pomaganje drugima da prežive krize, te njegovanje osjećaja i svrhe kod svake osobe (emotivna podrška).

Prema Ljubetić (2007), obitelj je društvena jedinica koja mora osigurati najbolje moguće uvjete za razvoj djeteta. Roditelji bi trebali podržavati svoje dijete, usmjeravati ga i pomagati mu shvatiti stvarnost. Obitelj je više kulturna i društvena jedinica, nego biološka, u kojoj je bitno da se na potomstvo prenesu neki osnovni principi potomaka koji određuju principe društva (Ljubetić, 2007). Janković (2004) proučava obitelj kroz *četiri faze*: religiozna vjerovanja, istraživanje i obilježavanje pismenih izvora, moderna znanost koja se pojavljuje u 20. stoljeću i direktno je usmjerena na istraživanje obiteljskih odnosa. Posljednja i četvrta faza događa se nakon 50-ih godina prošlog stoljeća i odnosi se na cjelokupni sustav znanstvenog pogleda na obitelj kroz stvaranje konceptualnih osnova ovog područja, a samim istraživanjem tog područja razvile su se različite teorije o obitelji kao što su simboličko-interakcijska, teorija sukoba i spolova, socijalne potpore, socijalne mreže, biološko – analitička teorija itd.

2.1. Tradicionalna obitelj

Tijekom povijesti obitelj je doživjela niz promjena, mijenjala se i prolazila krize, ali nije nestala. Prema Dubravka Maleš i Barbara Kušević (2011), krize koje nastaju u obitelji su znak kako se obitelj mora mijenjati jer njezina struktura, organizacija ili sustav vrijednosti na članove nije dobar, djeluje ograničavajuće i ometa funkcionalne obiteljske procese. Tako je prije obitelj bila višečlana, višegeneracijska i pretežito patrijahalna, a prevladavao je autoritarni odgojni stil roditeljstva. Autoritarni stil odgoja podrazumijeva roditelje koji su hladni, odbacujući i često omalovažavajući spram djeteta (Berk, 2015). Pred dijete se stavljaju brojni zahtjevi, prisiljavajući ga na poslušnost strahom od kazne, strahom od fizičkog kažnjavanja i agresivnim pristupom (vikanjem) (Berk, 2015). Roditelji često donose odluke u djetetovo ime i rijetko slušaju njegovo mišljenje. Nasuprot tom odnosu je autoritativni stil odgoja koji podrazumijeva visoko prihvaćanje i uključenost roditelja te primjereno davanje autonomije (Berk, 2015). Autoritativni roditelji su topli, pažljivi, strpljivi i osjetljivi na djetetove potrebe. Roditelji dopuštaju djetetu donošenje odluka u skladu s njegovom spremnošću, jačaju dječje samopouzdanje i dozvoljavaju djetetu izražavanje vlastitih misli i želja. Ako se roditelji i dijete ne slažu, odluka se donosi zajednički. Prema Berk (2015) to je ujedno i najbolji odgojni stil roditelja.

Autor navodi još i *permisivne* i *neuključene odgojne stilove*. Permisivni odgojni stil karakteriziraju strpljenje i tolerancija, visok je na prihvaćanju, a nizak na kontroli i nemaran u davanju autonomije, roditelji imaju malo ili nimalo zahtjeva te dopuštaju djetetu donošenje mnogih odluka prije nego li je ono za njih spremno (Berk, 2015). Neuključeni odgojni stil kombinira nisko prihvaćanje i uključenost s malo kontrole. Roditelji su neuključeni i emotivno povučeni, također imaju malo ili nimalo zahtjeva, ravnodušni su prema djetetovu donošenju odluka i njegovom mišljenju (Berk, 2015).

Promjenama u društvu, od doba industrijalizacije do danas, te pod utjecajem raznih novih tehnologija, mijenjala se i uloga obitelji iz tradicionalne u suvremenu obitelj. Obitelj se transformirala iz društvene potrebe i nužnosti u emotivni odabir pojedinca. Zajednički život je ponajprije posljedica emocija i privrženosti prema partneru, a ne kao prije ekonomska sigurnost i stabilnost.

2.2. Suvrenema obitelj

Sve do druge polovice 20. stoljeća, nuklearna obitelj koju su činili otac hranitelj, majka kućanica i dvoje djece definirala se kao normalna i zdrava obiteljska zajednica – idealna obitelj (Jurčević Lozančić, 2011). Danas takva obiteljska struktura postaje samo uspomena. Današnja različitost obiteljskih struktura može se promatrati kroz različite odnose: odnos roditelja i djece (biološka/usvojena djeca), bračni status roditelja (razvedeni, odvojeni, ponovno oženjeni), s obzirom na broj roditelja u obitelji i njihovu seksualnu orijentaciju. Prema Maleš i Kušević (2011), osim nuklearne obitelji danas poznajemo sljedeće obiteljske strukture: posvojiteljske obitelji, obitelj u kojima je samo jedan roditelj biološki, rekonstruirane obitelji (ponovni brak nakon razvoda), jednoroditeljske obitelji (kao posljedica razvoda, smrti partnera, odluke da se ima dijete, ali ne i partner), slobodne izvanbračne zajednice, istospolne obitelji, obitelji u kojima jedan roditelj zbog prirode posla dulje vrijeme provodi izvan mjesta stanovanja (pomorci, sezonski kuhari, konobari).

Maleš i Kušević navode da danas živjeti u obitelji nije više atraktivno. Autorice navode da je čak 27 posto bračnih parova bez djece (prema Živić, 2003), što dovodi do zaključka kako potomstvo više nije prioritetni razlog sklapanja brakova te kako obitelj slabi i u svojoj reprodukcijskoj ulozi. Zamijenjena je uloga roditelja hranitelja obitelji, sve je više očeva uključeno u ravnopravni odgoj djece, majke sve više rade i izbivaju iz zajednice. Velika ekonomska kriza globalnih razmjera, kao i utjecaj tehnologije, stavlja pritisak na obitelj u smislu financijske sigurnosti. U našoj zemlji, kako bi obitelj uopće preživjela, nužne su dvije plaće. Standard života jedne obitelji ovisan je o ekonomskim aktivnostima njenih članova, a tako snažan ekonomski pritisak utječe i na partnerske odnose i na odnose između roditelja i djece. Roditelji sve više vremena borave na poslu, a djeca su pritom sve više institucionalizirana. Djeca nakon škole svoje slobodno vrijeme provode u organiziranim dodatnim aktivnostima poput sporta, stranih jezika, raznih igraonica ili u društvu tehnologije (TV, mobitel, tablet, računalo, igraće konzole).

U suvremenoj obitelji dijete se gleda kao individua sa svojim željama, mogućnostima i potrebama. Osluškuju se njegove ideje te dijete dobiva priliku sudjelovati u svom odgoju i pretvoriti se u osobu kojoj teži. Ponekad se i previše osluškuju potrebe djeteta na način da dolazi do zamjene autoriteta, djeca 'postaju'

roditelji. Većinom koristeći permissivni i neuključeni odgojni stil roditeljstva pomiču se granice autoriteta, gdje odrasli gube svoju ulogu što dovodi do problema u suvremenoj obitelji.

Tri značajke razlikuju glavne odgojne stilove: prihvaćanje djeteta i uključenost u djetetov život kako bi se uspostavila emocionalna povezanost, kontrola djeteta kako bi se poticalo zrelo ponašanje i davanje autonomije poticanjem samopouzdanja (Berber i Oslen, 1997; Gray i Stein Berk, 1999, prema Berk, 2015).

3. MOBITELI

Mobiteli jesu važan dio svakidašnjih stilova života. Imaju značajan utjecaj na sve pojedince kao i na njihovu interakciju s drugima. Radi se o korisnom i danas neophodnom sredstvu našeg života koji nam pomaže u organiziranju i rješavanju dnevnih zadataka te omogućava pristupe informacijama iz cijeloga svijeta.

3.1. Mobiteli kroz povijest

Nenad Raos (2003) opisuje povijest mobitela već od Prvog svjetskog rata kada su svi ratni brodovi posjedovali radiostanice (svojevrsta preteča mobilne tehnologije). Prema Campbell (2005) izum fiksnog telefona krajem 19. stoljeća promijenio je način ljudske komunikacije isto kao izum mobitela u prvim godinama 21. stoljeća. Pedesetih godina prošlog stoljeća pojavljuju se prve pokretne radiostanice tzv. *walkie-talkie* (hodati - govoriti). Nastanak mobitela bilježimo 1983. godine u Chicagu uspostavljanjem prve mreže ćelijskog telefona (Raos, 2003). Autor govori da se procjenjuje kako je 90-ih u svijetu bilo 11 milijuna mobilnih telefona, a već devet godina kasnije mobitelima se koristilo više od 400 milijuna ljudi (Giddens, 2007).

Renata Relja i Tina Božić govore kako sami mobiteli nisu nova pojava (prijenosni elektronički uređaj za komunikaciju), ali je tehnologija koja je od njih načinila globalnu pojavu nova. U novije vrijeme dodane su funkcije kao kratke tekstualne poruke (SMS) te kratke slikovne poruke (MMS). Mobilni telefoni se razlikuju od prijenosnih telefona po većem dometu i nisu vezani uz jednu baznu stanicu. Za uspostavljanje govorne veze s drugim mobitelom koristi se bežično spajanje na mrežu baznih stanica. Autorice objašnjavaju da su prve takve stanice predstavljene 1980-ih i bile su analogne (prva generacija-1G) kojom se spojila komunikacija i mobilnost), zatim druga generacija (2G) koja se koristi digitalnim signalom gdje mobiteli postaju brži i praktičniji. Treća generacija (3G) uvodi nas u razdoblje bežičnog interneta koja je omogućila videopozive, a najnovija (4G) sadrži veće brzine prijenosa podataka (Relja, Božić, 2012). Mobilni telefoni sa zaslonom osjetljivim na dodir i dodatnim mogućnostima nazivaju se pametnim telefonima.

Uspoređujući ga s računalom, mobitel koristi veći broj ljudi diljem svijeta. Mobitel je fizički privlačniji, lakši, mobilniji, a njegovo korištenje ne zahtijeva

posebnu informatičku pismenost. Pristupačniji je ljudima koji ne koriste računalo i/ili si ga ne mogu priuštiti. Znatno su manji uređaji od računala ili laptopa, troše manje energije, imaju jednostavnije sučelje i upravo zbog tih karakteristika ga mogu koristiti i mlađa djeca, kao i tehnološki slabo pismene osobe i osobe s posebnim potrebama. Mobiteli stoga imaju znatno širi i jači utjecaj na društveni život od računala te predstavlja ono što nazivamo novim medijom tijekom posljednjeg desetljeća (Relja, Božić, 2012).

3.2. Mobiteli u obitelji

Već desetljećima znamo kako je interakcija licem u lice bitna za kognitivni, govorni i emotivni razvoj djeteta. Prije postojanja raznih mobitela, zajednički ručak bio je značajno mjesto okupljanja obitelji, gdje su se vodili obiteljski razgovori i uspostavljale interakcije. Danas svoje mjesto za stolom imaju mobilni telefon i televizor koji sprečavaju obiteljsku komunikaciju. Vlasta Ilišin, Ankica Marinović Bobinac i Furio Radin (2001) ističu kako se obiteljska komunikacija dijeli na socijalnu i orijentiranu komunikaciju. Socijalnom komunikacijom održavaju se harmonični odnosi u obitelji s naglaskom na izbjegavanje sukoba. Ta vrsta komunikacije najviše se može primijetiti u radničkim obiteljima u kojima se npr. češće gleda televizija (Ilišin, Marinović Bobinac, Radin, 2001). Konceptualno orijentiranu komunikaciju karakterizira ohrabrivanje djeteta u dijeljenju osjećaja i razmišljanja, bez obzira na to što se sa svojim razmišljanjima možda neće uklopiti u većinu. Karakteristična je za obitelji srednje klase u kojima se elektronički uređaji ne koriste u tolikoj mjeri, a roditelji pokazuju nezadovoljstvo ponuđenim sadržajima na televiziji, internetu itd. (Ilišin, Marinović Bobinac, Radin, 2001). Autori također spominju različite obitelji, npr. *laissezfaire* obitelji, koje uopće nemaju komunikaciju s djecom, već ih prepuštaju medijskim sadržajima, okolini i vršnjacima, zatim zaštitničke obitelji koje koriste socijalno orijentiranu komunikaciju i smatraju kako djeca tih obitelji nemaju tolerantan pogled na svijet (Ilišin, Marinović Bobinac, Radin, 2001). Autori nadalje spominju konsenzualne obitelji koje se služe konceptualno orijentiranom komunikacijom, ali i socijalno orijentiranom komunikacijom te ističu kako ove obitelji usmjeravaju djecu na razmišljanje o medijskom sadržaju koji su gledali, ali i kako pažljivo održavati harmonične odnose u obitelji. Zadnja vrsta obitelji koju autori spominju je pluralistička obitelj koju obilježava konceptualno orijentirana komunikacija koja potiče djecu na

istraživanje postojećih normi i vrijednosti, ali bez narušavanja obiteljskih odnosa (Ilišin, Marinović Bobinac, Radin, 2001).

Osim kao sredstvo komunikacije, mobiteli služe i kao sredstvo zabave. Ljudi koriste mobitele za igranje određenih igara, slušanje glazbe, fotografiranje, gledanje filmova, komunikaciju s prijateljima i rodbinom putem društvenih mreža poput Facebooka, Instagrama, Twittera i You Tubea.

3.3. Pozitivan utjecaj mobitela

Današnje vrijeme možemo zvati novo moderno doba. Moderna tehnologija se toliko integrirala u naše živote i gotovo je nezamislivo provesti dan bez nekog tehnološkog uređaja. Mobiteli nam čak omogućuju osjećaj prisutnosti drugoga bez obzira na samu fizičku udaljenost između nas i te osobe te postaje nezaobilazan alat u upravljanju i usklađivanju bliskih obiteljskih odnosa. Marilyn A. Campbell (2005) naglašava kako je mobitel načinio pomak od tehnološkog k društvenom alatu. Ljudi uključuju mobitele u poimanje vlastitog identiteta te ih koriste kao socijalne markere na temelju kojih stvaraju sliku o sebi i svima drugima. Autorica govori da mobiteli postaju pokazatelji osobnog stila i kreativnog izražavanja.

Pristup internetu omogućuje nam stalni pristup informacijama u bilo koje vrijeme s bilo kojeg mjesta (uzevši u obzir domet signala i financijsko stanje korisnika), mogućnost slanja elektroničke pošte, tekstualnih poruka, mogućnost obavljanja poslovnih zadataka na drugim mjestima (od kuće, u parku), pristup globalnim informativnim sadržajima, razne bankarske transakcije (plaćanje računa, kupovanje preko interneta s dostavom do kućnih vrata, rezerviranje i kupnja raznih karata, bilo za putovanje ili zabavu i edukaciju). Mobiteli zamjenjuju korištenje fotoaparata i čuvanje slika u foto albumima, omogućuju dijeljenje i prijenos slika brojnim korisnicima u realnom vremenu (Facebook, Instagram). Služe za razne vrste oglašavanja, reklamiranja usluga i prodaju proizvoda, ali i pružanja raznovrsnih besplatnih savjeta, usluga i pomoći. Mobiteli mogu biti sredstva koja služe za nadzor i lokaciju geografskog položaja korisnika.

Mobiteli pružaju i određenu emocionalnu utjehu i sigurnost. U radu Jacyuelyn Bell i suradnika (2009) provedeno je ispitivanje u kojem je sudjelovalo devetero članova medicinskog osoblja i 50 mladih pacijenata hospitaliziranih na razdoblje od

četiri tjedna. Studija istražuje stavove bolničkog osoblja i mladih o korištenju mobilnih uređaja za vrijeme boravka u bolnici. Istraživanje je pokazalo kako mladima korištenje mobitela u bolnici smanjuje osjećaj usamljenosti i izoliranosti, pruža utjehu, omogućuje im nesmetano komuniciranje s bliskim osobama, dok istovremeno ne uzrokuje smetnje u radu medicinskog osoblja i medicinske tehnologije.

Još jedan slučaj pozitivnog korištenja mobitela u medicinske tehnologije je rad Tracy K. Wade i Juliette C. Troy (2001). U radu je kroz pet studija slučaja analizirano pomaže li korištenje mobilnih telefona osobama koje imaju neku vrstu oštećenja pamćenja uslijed ozljeda mozga. Mjerenja su uključivala promatranja u obliku dnevnika i obrade kvalitativnih povratnih informacija. Rezultati ispitivanja pokazali su pozitivne ishode i dali obećavajuće rezultate te omogućili šire i učinkovitije korištenje ove vrste pomoći.

3.4. Negativan utjecaj mobitela

Zlatko Miliša, Mirela Tolić i Nenad Vertovšek (2009) smatraju kako mediji i nova tehnologija imaju veliku moć u usmjeravanju aktivnosti mladih. Utječu na njihov razvoj i razmišljanje te na njihovu komunikaciju s okolinom. Mediji su u današnje vrijeme i sredstva manipulacije. Kako navode autori, neke od mlađih djevojčica sanjaju da jednog dana budu lijepe i poznate poput osoba koje nam mediji plasiraju kao popularne i slavne, dok neki dječaci ne vide ništa loše u maltretiranju drugih dječaka jer nam mediji svakodnevno prezentiraju nasilje (Miliša, Tolić, Vertovšek, 2009). Uz sve te tvrdnje, može se zaključiti kako je suvremeno doba u kojem je tehnologija bitan čimbenik u svemu postalo doba u kojem mediji imaju veću ulogu u odgoju od roditelja.

Prema statističkim podacima Henry J. Kaiser Family Foundation, ustanova iz SAD-a koja se bavi istraživanjem obitelji, djeca iz razvijenih zemalja svaki dan provedu u prosjeku šest sati i 30 minuta pred nekim oblikom ekrana, bilo da je riječ o televiziji, računalu ili mobitelu. U prvi trenutak šest sati izgleda nezamislivo, no to su dva sata pred televizorom, iduća dva sata provedu na pametnom telefonu ili računalu i u najboljem slučaju dodatna dva sata provode pred ekranom zbog školskih obaveza (Laniado i Pietra, 2004).

Igor Kanižaj i Lana Ciboci pišu o istraživanju koje je 2005. godine provelo

Američko psihološko društvo i koje je pokazalo kako će prosječno predškolsko dijete u SAD-u provesti 4000 sati gledajući televizijski program prije negoli krene u vrtić. Tim podacima potvrđuju da mediji doista postaju odgajatelji mladih. Takva se praksa i nastavlja u daljnjem razvoju jer živimo u užurbanom vremenu i roditelji sve manje vremena provode s djecom, a medijima prepuštaju zadatak podučavanja i usađivanja moralnih vrijednosti. Objašnjavaju kako roditelji najčešće nisu ni svjesni potencijalnih negativnih medijskih utjecaja na djecu te tvrde kako je nasilje prisutno i u onim sadržajima koji su namijenjeni isključivo djeci. To potkrepljuju rezultatima istraživanja koje je provedeno 1992. godine, a u kojemu je utvrđeno da "crtani filmovi koji se prikazuju subotom ujutro sadržavaju prosječno 20 nasilnih scena po satu, dok se u najgledanijem terminu objavi svega pet nasilnih scena" (Ciboci, Kanižaj, 2011, str. 12).

Kanižaj i Ciboci (2011, str. 17) nadalje predstavljaju niz teorija kojima objašnjavaju na koji način nasilni sadržaj može utjecati na stavove pojedinca. Govore kako gledanje nasilnih sadržaja kod medijskih korisnika potiče maštu te gledatelji sebe zamišljaju u tim situacijama. Takav proces korisnike vodi do oslobađanja od agresije i smanjenog nasilnoga ponašanja u svakodnevnim situacijama. Neprestana konzumacija medijskih sadržaja dovodi do procesa desenzibilizacije pojedinca što znači da se medijskom korisniku smanjuje mogućnost empatije te on prestaje suosjećati sa žrtvama, a nasilje počinje doživljavati kao pojavu koja je normalna i u svakodnevnom životu (Kanižaj, Ciboci, 2011). Autori pišu o teoriji socijalnog učenja Alberta Bandure koji tvrdi kako izloženost nasilnim medijskim sadržajima može potaknuti pojedinca na njihovo oponašanje. Tada dolazi do slabljenja društvenih stavova pojedinca koji nalažu da takvo ponašanje nije prihvatljivo. Bandura je uspješno pokazao kako se agresivno ponašanje može naučiti njegovim promatranjem i imitacijom, a model koji se oponaša ne mora nužno biti živa osoba, već može biti i lik iz crtića ili filma (Kanižaj, Ciboci, 2011).

Kanižaj i Ciboci (2011) dalje pišu kako su psihološka istraživanja dokazala da djeca mlađa od osam godina nisu razvojno spremna razlikovati maštu od stvarnih događaja. Napominju kako su istraživanja pokazala da će buduće generacije djece odrastati uz emocionalnu i fizičku nesigurnost te da će razviti strahove i iracionalne nesigurnosti o svijetu u kojemu se nalaze. Objašnjavaju kako se ovi strahovi razvijaju

zbog izloženosti nasilnim medijskim sadržajima u najranijoj dobi djetinjstva. Mediji mogu utjecati na fiziološke reakcije pojedinca poput: ubrzanog ili usporenog disanja, otkucaja srca, povišeni krvni tlak, znojenje i slično. Kanižaj i Ciboci (2011: 24) naglašavaju kako su istraživanja pokazala da je čak 89 % videoigara nasilnog sadržaja, dok je samo 5,6 % videoigara edukativne naravi. Zabrinjavajuća je činjenica da su videoigre danas zastupljenije na tržištu od filmova. Autori navode istraživanje koje je provedeno u Hrvatskoj među srednjoškolskom djecom koja pohađaju gimnaziju i strukovne škole te pišu kako je ono pokazalo da je intenzivnije igranje videoigara povezano sa slabijim uspjehom u školi te sa zlouporabom opijata poput alkohola i droga, ali i s manje kvalitetnim odnosom s roditeljima i vršnjacima (Kanižaj, Ciboci, 2011). Pritom odrasle osobita zabrinjava sve češća pojava ovisnosti kod djece. "Najvažniji simptomi ovisnosti o videoigramama su: nekontrolirana želja, tj. žudnja za igranjem; gubitak kontrole nad ovisničkom aktivnosti i provođenje sve više vremena u igranju; apstinencijski simptomi, tj. osjećaj nemira i razdraženosti kada se ne igra; preokupiranost ovisničkim ponašanjem, te zanemarivanje alternativnih zadovoljstava, školskih i kućnih obveza; nemogućnost prestanka igranja videoigara, tj. trajno iskazivanje ovisničkog ponašanja usprkos problemima koje to ponašanje uzrokuje i laganje da bi se prikrila vezanost za videoigre" (Bilić, Ljubin Golub, 2011: 2, prema Kanižaj, Ciboci, 2011, str. 25).

Kanižaj i Ciboci (2011) također spominju istraživanje koje je u Hrvatskoj proveo UNICEF vezano uz elektroničko nasilje putem novih tehnologija. Elektroničko nasilje podrazumijeva svaku komunikacijsku aktivnost novom tehnologijom, odnosno virtualnu komunikaciju putem interneta koja se može smatrati štetnom za pojedinca. Ovdje spadaju svi oblici poruka zbog kojih se pojedinac osjeća ugroženo, to može biti tekstualna, videoporuka, fotografija, poziv, odnosno bilo koja višestruko poslana poruka kojoj je cilj uvrijediti, zaprijetiti, nanijeti bilo kakav oblik štete vlasniku mobilnog telefona. Rezultati istraživanja pokazali su kako su svi svjesni koji utjecaj videoigre imaju na mladež. Međutim, unatoč tome što su roditelji svjesni utjecaja koje pretjerano igranje videoigara ima na njihovu djecu, često osjećaju nemoć zbog nedostatka znanja i vještina, ali i zbog nedostatka odgovarajućeg tehnološkog obrazovanja. Tvrde kako se roditeljima treba pružiti pomoć, te ih na vrijeme obrazovati ne samo o pozitivnim već i o negativnim posljedicama koje može dovesti igranje videoigara bez nadzora (Kanižaj, Ciboci, 2011).

4. JAČANJE RODITELJSKIH KOMPETENCIJA

Današnje suvremene obitelji nalaze se u društvu krize (Miliša, 2008). Krize ne pogađaju samo odrasle, već i djecu. Suvremeno društvo očekuje kompetentnog roditelja, spremnog učiti i mijenjati svoja ponašanja, informiranog i educiranog kako bi prepoznao i primjereno odgovorio na potrebe vlastitog djeteta i obitelji (Ljubetić, 2007). Roditelji se trude zadovoljiti tjelesne, intelektualne, emotivne i socijalne potrebe djece, pritom ne zanemarujući svoje. Društvo se mijenja pod utjecajem tehnologije, dostupnost raznovrsnih informacija i brojne obiteljske teorije zbunjuju roditelje na koji način odgajati dijete i boriti se s utjecajima i izazovima koje nam donosi novo moderno doba.

Ivanka Stričević (2011) govori kako je društvo odgovorno pomoći roditeljima u njihovom odgoju usmjeravajući ih ka pozitivnom roditeljstvu te osvještavajući važnost jačanja roditeljskih kompetencija. U jačanju roditeljskih kompetencija neizostavna je medijska pismenost. Lana Ciboci (2018) podučava da ovladavanjem medijske pismenosti stječemo znanja i vještine u pristupanju različitim vrstama medija (tehničke kompetencije), stječemo sposobnost kritičkog razmišljanja kako bismo prestali biti samo pasivni primatelji medija, omogućuje nam se znanje razlikovanja činjenica od tuđeg mišljenja te znanje stvaranja i širenja medijskog sadržaja. Medijska pismenost je nužna zbog konstantne prisutnosti medija i moderne tehnologije u današnjem društvu i trebala bi biti preduvjet za korištenje mobitela i interneta. Kako bi se snalazili u tim informacijama i pravodobno zaštitili svi korisnici potrebna je edukacija. U radu Guy Merchanta (2012) govori se o važnosti edukacije korištenja društvenih mreža, kao i o važnosti mobilne pismenosti. Smatra da su se mobiteli jako dobro integrirali u naš svijet te su postali „kao štap slijepcu“. Kako bi bili ukorak s tehnologijom potrebno je promijeniti društvenu svijest i prihvatiti medijsku pismenost kao obavezu u odgoju i obrazovanju.

Mirko Mataušić (2002) smatra kako se utjecaj televizije, računala i mobitela može smanjiti roditeljskim nadzorom medija. Važno je razumjeti zašto smo dopustili djetetu gledati određeni medijski sadržaj te što iz toga dijete može naučiti. Djeci treba, sukladno njihovoj dobi, dozvoliti slobodu u odlučivanju korištenja određenih elektroničkih uređaja. Autor navodi savjete koje je donio Jan Uwe Rogge (1990). Roditelji trebaju pratiti koliko i koje medijske sadržaje dijete prati; zabrana gledanja

određenih sadržaja ne pomaže u ponašanju djeteta, već će stvoriti otpor prema roditelju; treba ustanoviti vremensko razdoblje za pristupanje medijskom sadržaju, preostalo slobodno vrijeme ispuniti kvalitetnim aktivnostima. Važno je odrediti prikladno mjesto za televizor i gledanje televizijskog programa kako bismo pokazali da on nije središnji dio kućanstva (prema Mataušić, 2002). Autor tvrdi kako se televizor, mobiteli i slični uređaji ne bi smjeli koristiti niti kao nagrada niti kao kazna jer samim time određenom sadržaju dajemo preveliku važnost u životu. Djeca ne bi trebala biti sama prilikom gledanja određenog medijskog sadržaja. Prilikom zajedničkog gledanja roditelj se može uvjeriti je li medijski sadržaj primjeren za dijete, iskoristiti to za neku zajedničku aktivnost, no dijete tu zajedničku aktivnost ne smije shvati kao određeni nadzor (Uwe Rogge, 1990, prema Mataušić, 2002).

Kroz zajedničku aktivnost poboljšava se i komunikacija između roditelja i djece, pri čemu autor ističe važnost razgovora, ali i napominje kako je bitno da to bude spontani razgovor o, primjerice, određenim scenama koje su im se svidjele ili nisu. Također je bitno pustiti djecu da dinamično prožive neke osjećaje, a ne od njih tražiti da sjede i mirno gledaju jer određene medijske sadržaje trebaju procesuirati (Uwe Rogge, 1990, prema Mataušić, 2002). Potrebno im je dati vremena i prostora te ih pustiti da sami započnu temu o odgledanom sadržaju. Autor ističe kako ne postoji savršena formula medijskog odgoja, ali je bitno da ga roditelji, zajedno s djecom, dožive kao zajednički i nužni proces učenja.

5. ISTRAŽIVANJE

U svrhu pisanja diplomskoga rada, provedeno je anketno istraživanje kako bi se ispitaio utjecaj medija, točnije mobitela u obitelji. Ubrzanim razvitkom novih tehnologija, prisutnost mobitela postala je sve veća u svakodnevnome životu ljudi. Međutim, ljudi često nisu niti svjesni koliko su medijski sadržaji prisutni u njihovim životima. Tako je ovo istraživanje od ispitanika zatražilo da procesom samoprocjene odgovore na pitanja koja su ispitivala njihove navike korištenja mobitela, ali i navike njihove djece. U ovome dijelu diplomskoga rada postavili smo hipoteze, detaljno analizirali rezultate provedene ankete te smo u konačnici rezultate saželi i ponudili statističke podatke koji su pokazali je li provedeno istraživanje potvrdilo ili opovrgnulo hipoteze.

5.1. Metoda istraživanja

Istraživanje je provedeno metodom ankete u *online* obliku putem *Google forms* obrasca te se temelji na uzorku od 126 anonimnih roditelja djece koja pohađaju dječji vrtić Zaprude. Ovom smo anketom htjeli ispitati utjecaj mobitela u obitelji. Anketa se sastojala od 44 pitanja. Od sveukupnog broja pitanja, 26 je pitanja postavljeno s ponuđenim odgovorima od kojih su ispitanici mogli odabrati samo jedan odgovor koji najbolje opisuje njihovu situaciju, sedam pitanja postavljeno je s ponuđenim odgovorima među kojima su ispitanici mogli odabrati više odgovora koje su smatrali prikladnima, a na devet pitanja su ispitanici putem Likterove ljestvice izražavali svoje stavove o upotrebi mobitela u svakodnevnom životu.

5.2. Hipoteze

Cilj ovoga istraživanja bio je istražiti zastupljenost mobitela u obitelji, koliko vremena djeca rane dobi provode na mobitelima te ima li to i kakvog utjecaja na stvaranje ovisnosti u kasnijoj dobi. Na temelju postavljenih ciljeva istraživanja, proizašle su sljedeće hipoteze:

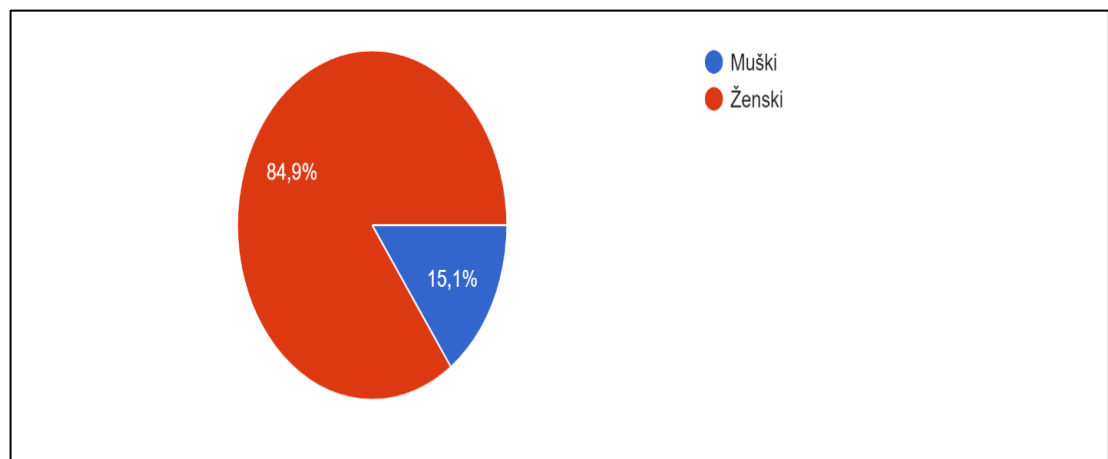
1. Prema mišljenju roditelja djece predškolske dobi, mobiteli imaju veći negativni, nego pozitivni utjecaj na obitelj.
2. Prema mišljenju roditelja djece predškolske dobi, prekomjerno korištenje mobitela kod djece rane dobi stvara ovisnost kod djece starije.

3. Prema mišljenju roditelja djece predškolske dobi, u suvremenoj obitelji nezamisliv je život bez mobitela.

5.3. Rezultati istraživanja

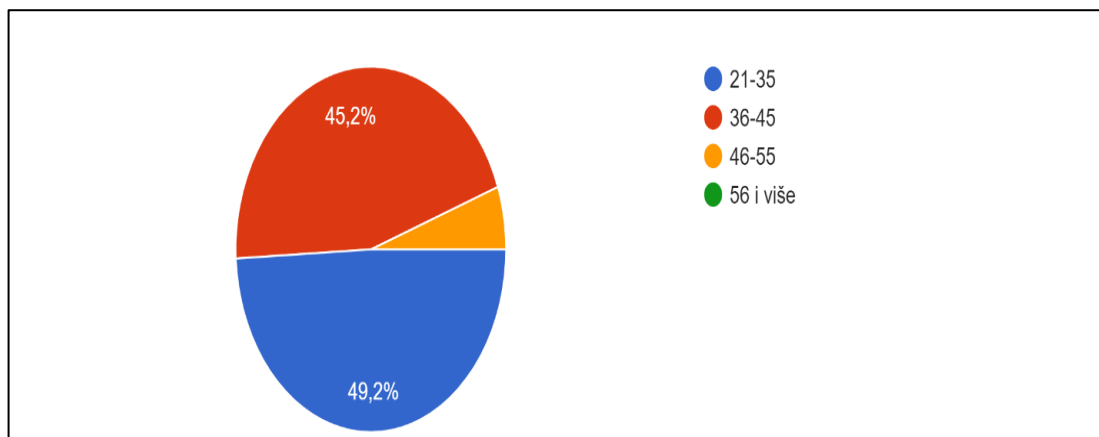
Kako bismo jasnije pokazali podatke koje smo prikupili u istraživanju, odlučili smo podatke analizirati u tri tematske cijeline. Prva cjelina se odnosi na pitanja za roditelje, druga cjelina posvećena je navikama djece u obitelji, a treća su pitanja određena Likterovom ljestvicom izražavanja stavova.

Spol je primarno obilježje svake osobe i poprima dva oblika: muški i ženski. Stoga je cilj prvog pitanja bio predočiti koliko je od 126 sudionika bilo osoba muškog, a koliko ženskog spola. Analiziranjem podataka, rezultati su pokazali kako je anketi pristupilo 107 (84,9%) ženskih i 19 (15,1%) muških osoba. Rezultati i nisu toliko začuđujući s obzirom na to da su majke više uključene u odgoj djece te se često i više uključuju u stvari vezane za odgoj djeteta.

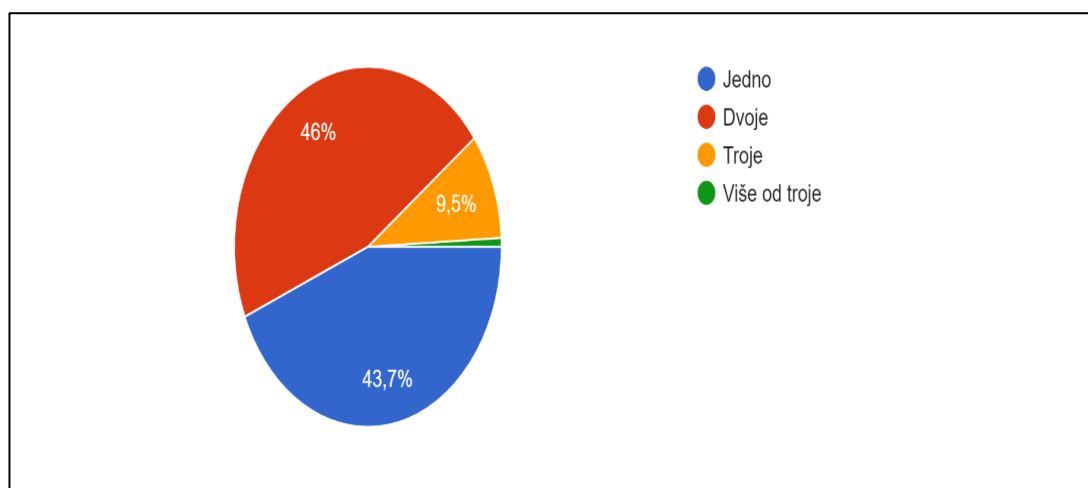
Grafikon 1. Spol sudionika (N=126)

Od sudionika je traženo da odaberu jedan odgovor u kojem se nalazi njihova dob. Različite dobi podijelili smo u četiri intervala, od 21 godine pa do 56 i više godina. U anketi je sudjelovalo 62 ispitanika (49,2%) u dobi od 21 do 35 godina, u dobi od 36 do 45 godina sudjelovalo je njih 57 (45,2%), u dobi od 46 do 55 godina sudjelovalo je njih 7 (5,6%), dok niti jedan ispitanik nije imao više od 56 godina.

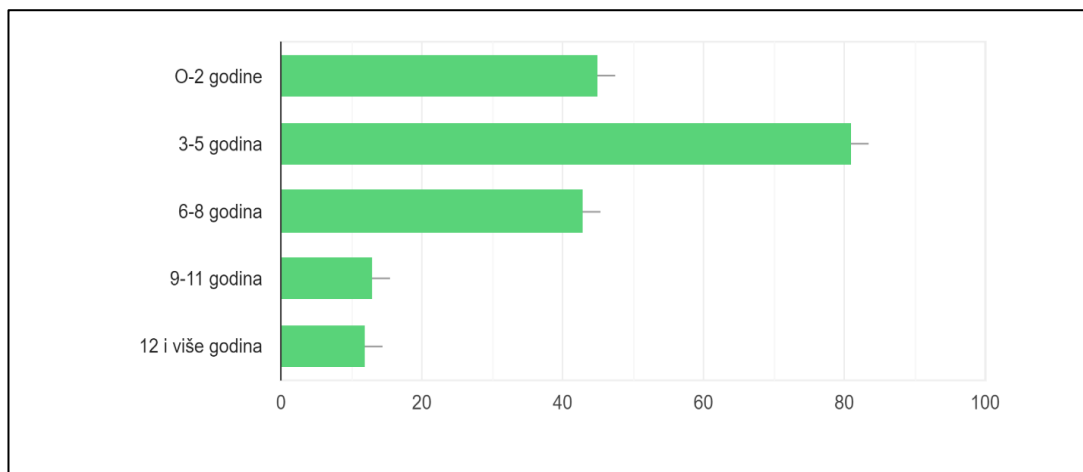
Grafikon 2. Dob sudionika (N=126)

Od 126 ispitanik, njih 58 (46%) ima dvoje djece, njih 55 (43,6%) jedno, 12 (9,5%) ispitanika ima troje djece, dok je 1 (0,8%) ispitanik odgovorio više od troje. Mali je broj obitelji koje imaju troje i više djece što je karakteristika tradicionalnih obitelji.

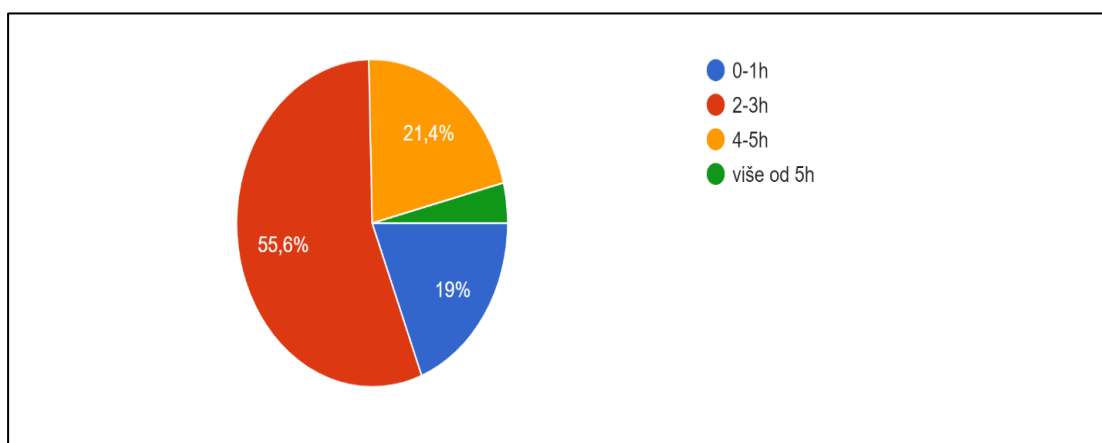
Grafikon 3. Broj djece

Kad govorimo o dječjoj dobi, 81 (64,3%) ispitanik ima djecu u dobi od 3 do 5 godina, njih 45 (53,7%) ima djecu u dobi do dvije godine, 43 (34,1%) ima djecu u dobi od 6 do 8 godina, 13 (10,3%) ima djecu u dobi od 9 do 11 godina, a najmanji broj ispitanika, njih 12 (9,5%), ima djecu stariju od 12 godina.

Grafikon 4. Dob djece

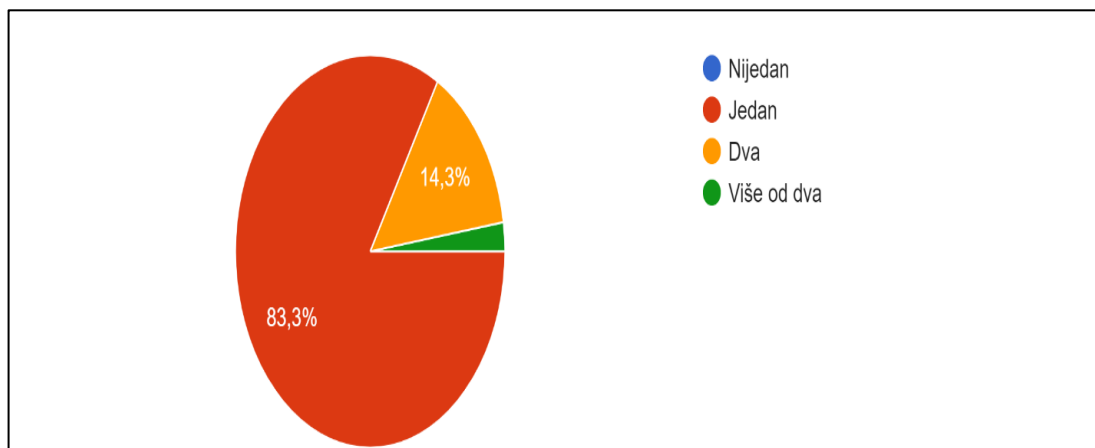
Tražili smo od sudionika da odaberu jedan odgovor u kojem se nalazi njihovo prosječno dnevno vrijeme korištenja mobitela. Odgovore su bili podijeljeni u pet intervala, od ne provodim vrijeme na mobitelu pa do provodim na mobitelu 5 i više sati. Od 126 sudionika njih 70 (55,6%) odgovorilo je da prosječno dnevno na mobitelu provede 2 do 3 sata, njih 27 (21,4%) odgovorilo je 4 do 5 sati, 24 (19%) sudionika odgovorilo je do jedan sat, dok je 5 (4%) ispitanika odgovorilo da provodi više od 5 sati dnevno na mobitelu. Možemo zaključiti da 81% (102) sudionika mobitel koristi više od 2 sata dnevno, od čega njih 32 čak više od 4 sata što je 31,9%.

Grafikon 5. Prosječno vrijeme dnevno provedeno na mobitelu (N=126)

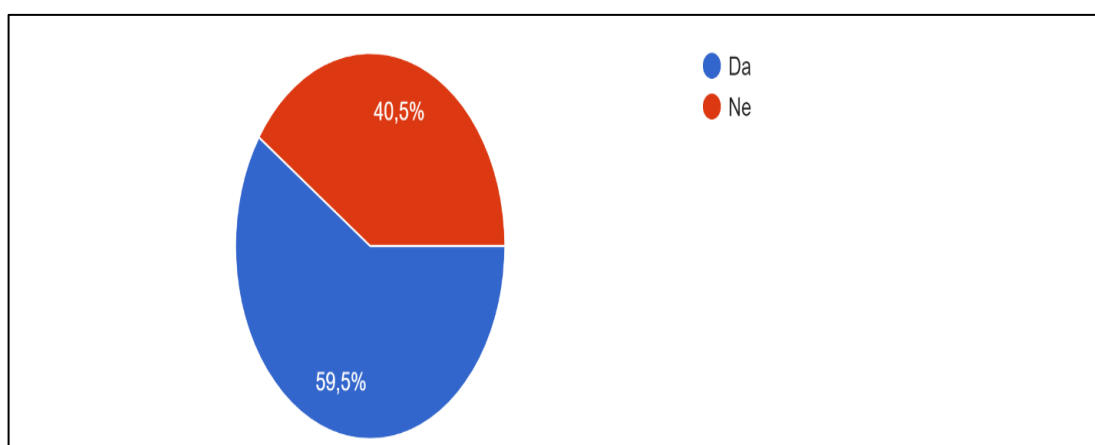
U ovom pitanju sudionici su trebali odgovoriti na pitanje koliko mobitela posjeduju. Ponuđena su četiri odgovora: nijedan, jedan, dva i više od dva. Istraživanje je pokazalo da svi ispitanici posjeduju mobitel. Od 126 ispitanika, njih 105 (83,3%) je

odgovorilo da posjeduje jedan, 18 (14,3%) dva te njih 3 (2,4%) da posjeduje više od dva mobitela. Pokazalo se da 21 (16,7%) ispitanik posjeduje dva i više mobitela.

Grafikon 6. Količina mobitela u posjedu (N=126)

Ispitanici su trebali odgovoriti gledaju li s djecom ili ostalim ukućanima zajedničke sadržaje na mobitelu. Od 126 ispitanika, njih 75 (59,5%) odgovorilo je pozitivno, dok je 51 (40,5%) ispitanik odgovorio negativno na ovo pitanje. Možemo zaključiti da većina sudionika gleda zajedničke sadržaje na mobitelu s djecom ili ostalim ukućanima, no da ipak iznenađuje veliki broj sudionika koji ne gleda zajedničke sadržaje.

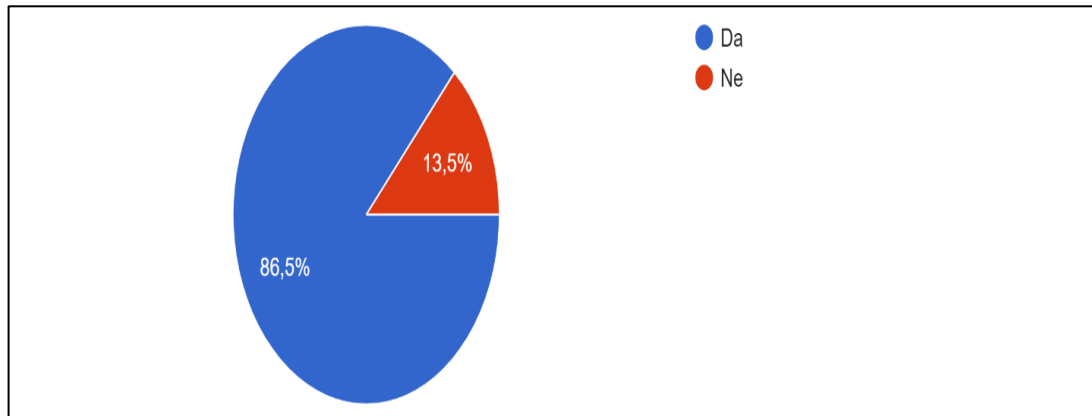

Grafikon 7. Gledanje zajedničkih sadržaja na mobitelu (N=126)

Istraživanjem je analizirano i smatraju li ispitanici da je mobitel privatna stvar nužna za svakodnevno funkcioniranje. Od 126 ispitanika, njih čak 109 (86,5%)

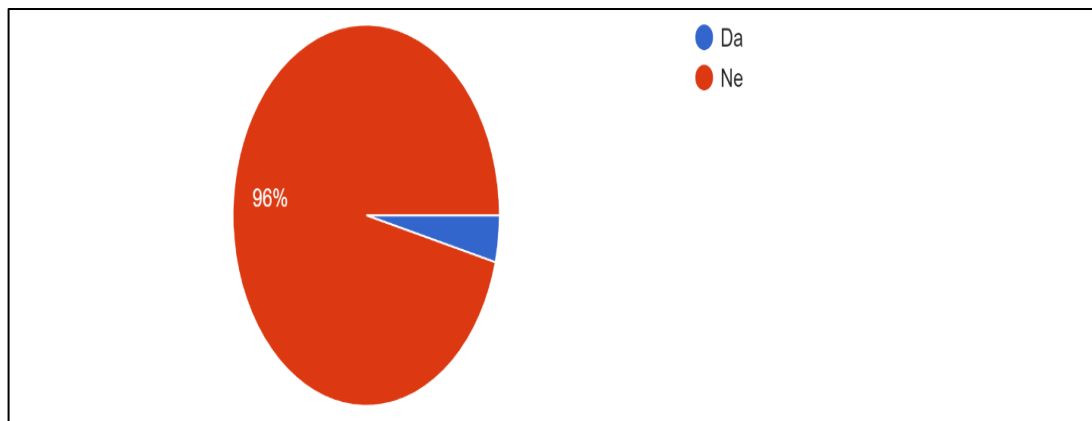

odgovorilo je potvrdno, dok je negativno odgovorilo tek njih 17 (13,5%). Možemo zaključiti da je većini sudionika mobitel jako važan u životu.

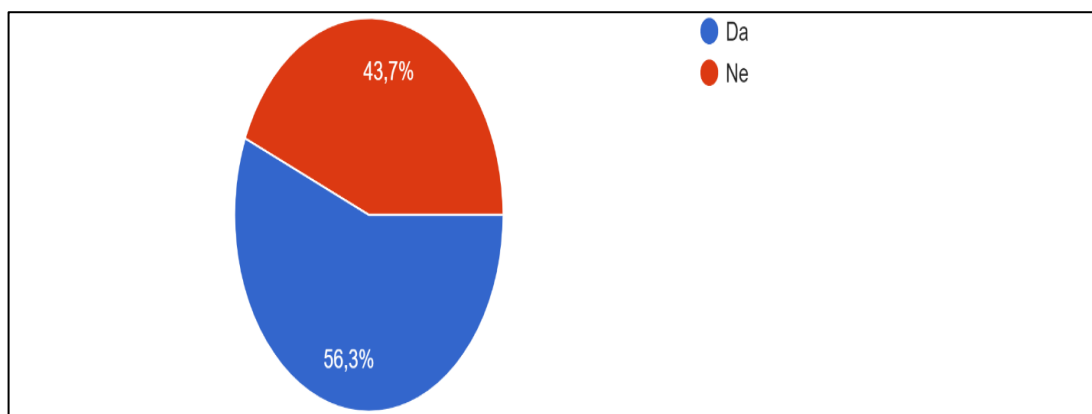
Grafikon 8. Mobitel nužan za funkcioniranje u svakodnevnom životu (N=126)

Ispitanici su trebali odgovoriti i isključuju li mobitel preko dana (osim kad se isprazni baterija). Od 126 sudionika, samo njih 5 (4%) je odgovorilo da isključuje mobitel tijekom dana. Možemo zaključiti da je među ispitanicima prisutna stalna potreba biti dostupan putem mobitela.

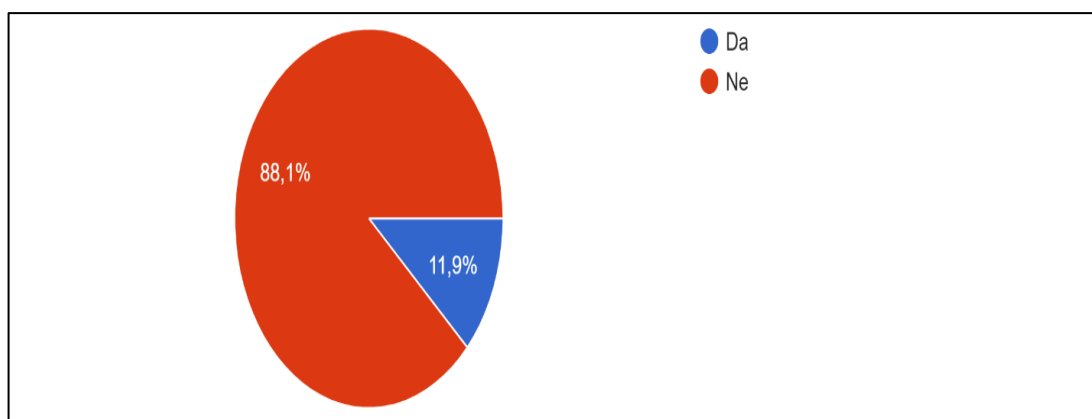
Grafikon 9. Isključivanje mobitela tijekom dana (N=126)

Istraživanjem je analizirano i drže li ispitanici uvijek mobitel pri ruci (na vidiku, u džepu) kada provode vrijeme s drugima. Od 126 sudionika, njih 71 (56,3 %) je odgovorilo potvrdno, dok je 55 (43,7%) njih odgovorilo negativno.

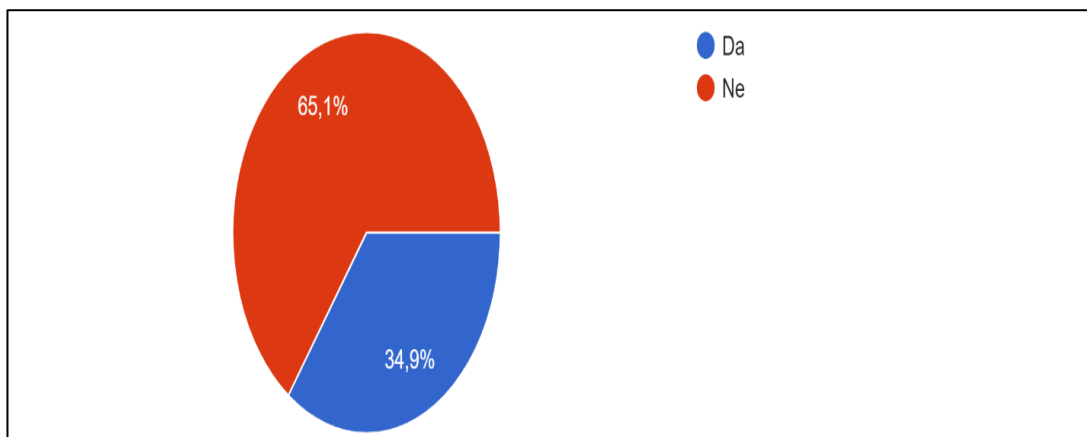
Grafikon 10. Držanje mobitela pri ruci tijekom provođenja vremena s drugima (N=126)

Od 126 ispitanika, njih 111 (88,1%) nosi mobitel sa sobom u kupaonicu dok se tuširaju, dok njih 15 (11,9%) to ne čini. Možemo zaključiti da ipak velika većina odvaja intiman prostor od virtualnog, no postavlja se pitanje je li razlog tome tehničke prirode, primjerice prisutnost vode.

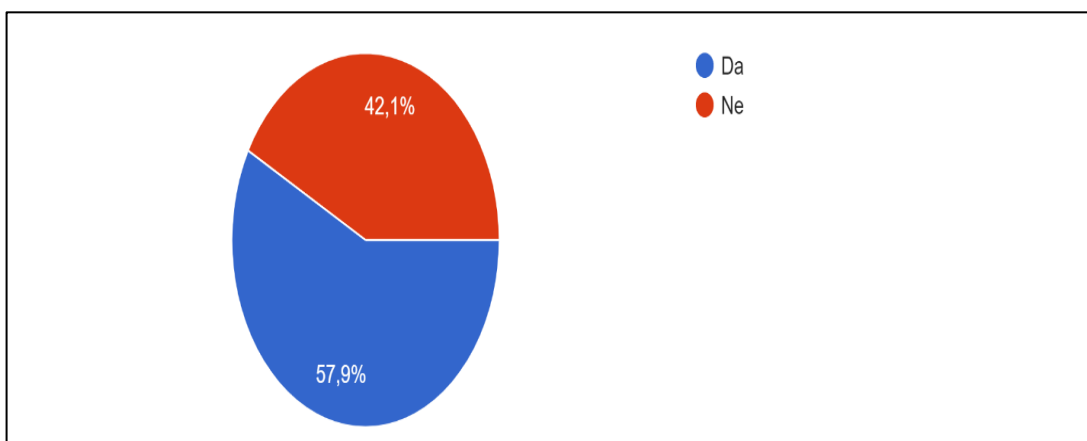
Grafikon 11. Korištenje mobitela za vrijeme tuširanja (N=126)

Čak 82 (65,1%) ispitanika potvrdila su da ne nose mobitel sa sobom na toalet, dok njih 44 (34,9%) to čini. Možemo zaključiti da mobiteli još uvijek nisu postali produžena ruku čovjeka te da većina ipak ne nosi mobitel sa sobom na toalet.

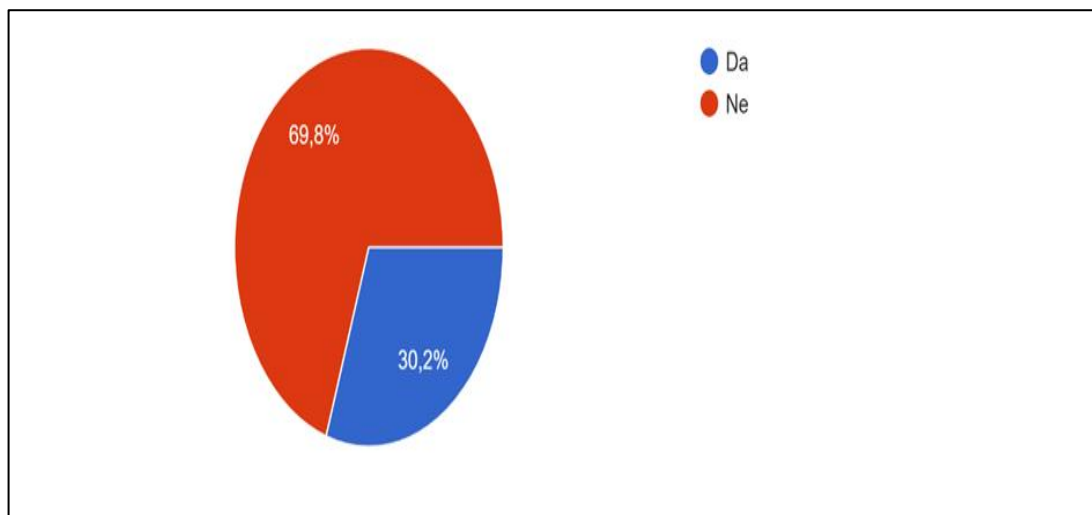
Grafikon 12. Korištenje mobitela na toaletu (N=126)

Od 126 sudionika, njih 73 (57,9%) drži mobitel kraj sebe za vrijeme spavanja, dok je 53 (42,1%) ispitanika reklo da to ne čini. Možemo zaključiti da je većini ljudi mobitel toliko bitan da će jedino mirno spavati dok se mobitel nalazi u njihovoj blizini. Time je izražen veliki utjecaj mobitela koji prelazi čak i na nesvjesno ljudsko stanje.

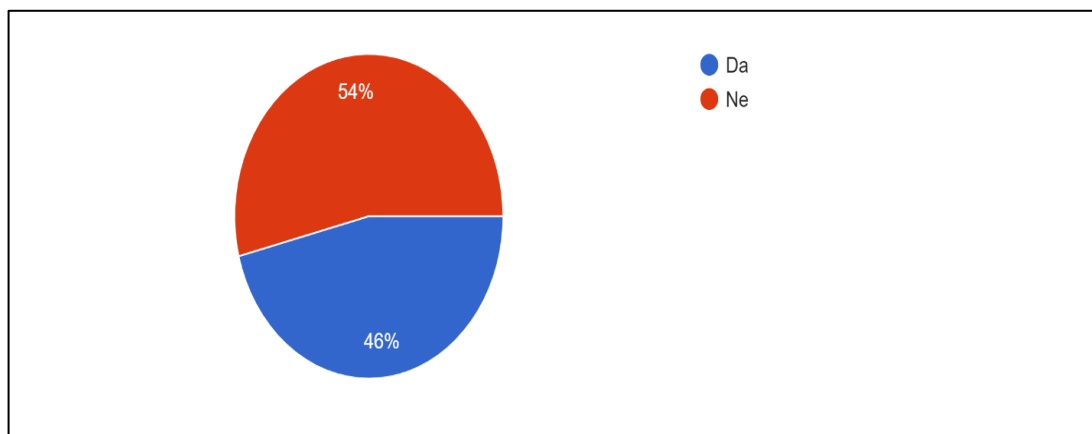
Grafikon 13. Mobitel u blizini za vrijeme spavanja (N=126)

Ispitanici su trebali odgovoriti i koriste li mobitel dok razgovaraju s prijateljima. Od 126 ispitanika, njih 88 (69,8%) odgovorilo je negativno, dok je 38 (30,2%) ispitanika odgovorilo potvrdno.

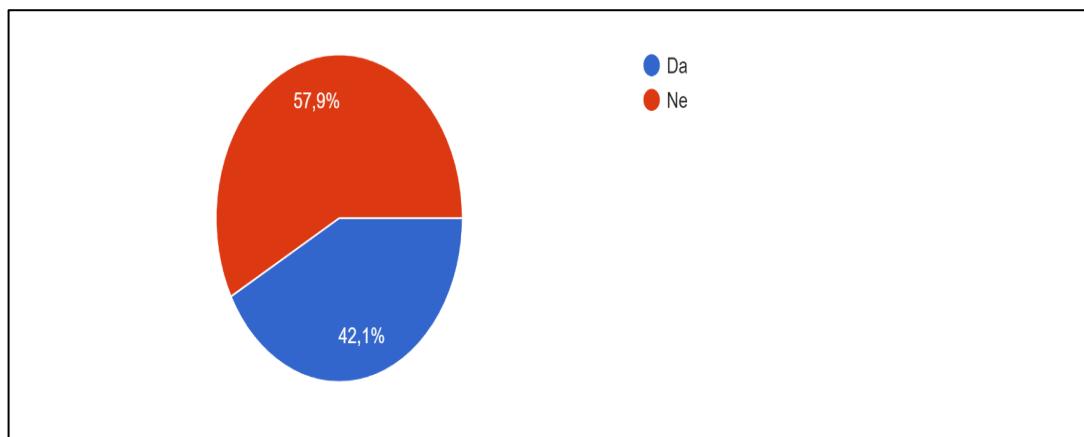
Grafikon 14. Korištenje mobitela tijekom razgovora s prijateljima (N=126)

Istraživanjem je analizirano i koriste li ispitanici mobitel dok provode vrijeme s intimnim partnerom/supružnikom. Od 126 ispitanika, njih 68 (54%) odgovorilo je negativno, dok je 58 (46%) ispitanika odgovorilo potvrdno. Možemo zaključiti da većina korisnika razdvaja intimno vrijeme od korištenja mobitela, dok je zabrinjavajući postotak onih koji ga koriste u prisustvu partnera što odražava veliki utjecaj mobitel u njihovom životu.

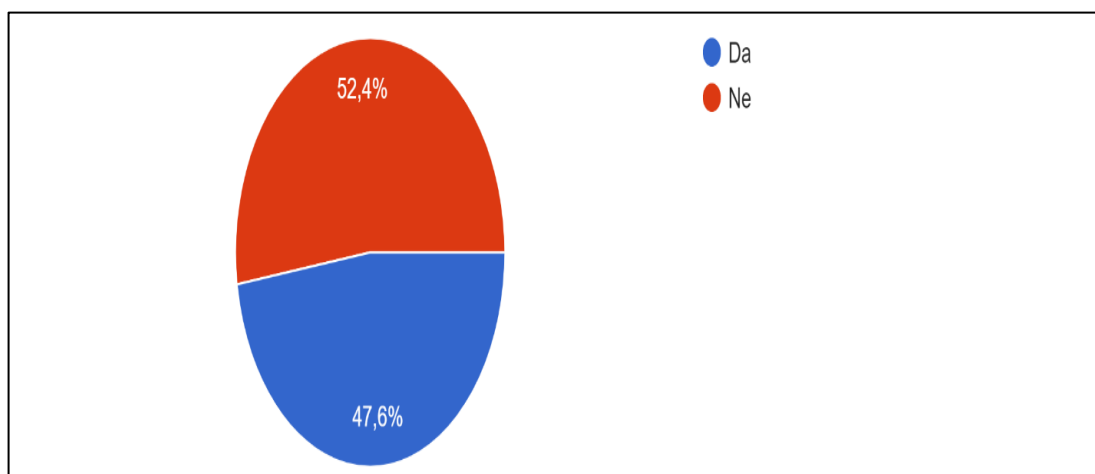
Grafikon 15. Korištenje mobitela u prisutnosti intimnog partnera (N=126)

Čak 73 (57,9%) ističe da im smeta kada njihovi prijatelji provjeravaju mobitel za vrijeme zajedničkog druženja.

Grafikon 16. Smeta mi kada prijatelji provjeravaju mobitel tijekom druženja (N=126)

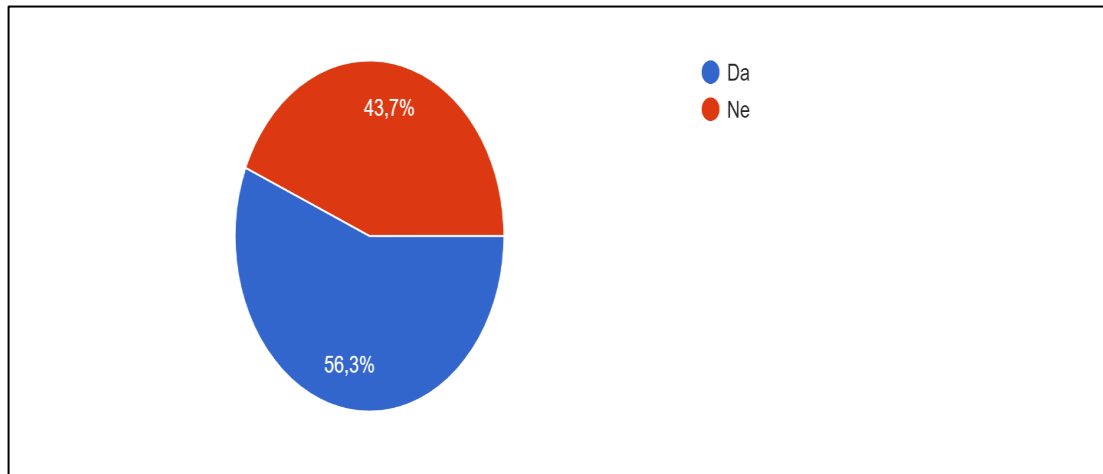
Istraživanjem je analizirano i smeta li ispitanicima kada njihov partner provjerava mobitel za vrijeme zajedničkog druženja. Od 126 ispitanika, njih 66 (52,4%) odgovorilo je negativno, dok je 60 (47,6%) odgovorilo potvrdno. Za razliku od prijašnjeg pitanja u odnosu na partnera, povećao se postotak sudionika kojima smeta kada partner provjerava mobitel. Možemo zaključiti da su sudionici osjetljiviji i kritičniji prema partnerima.

Grafikon 17. Smeta mi kada partner provjerava mobitel tijekom druženja (N=126)

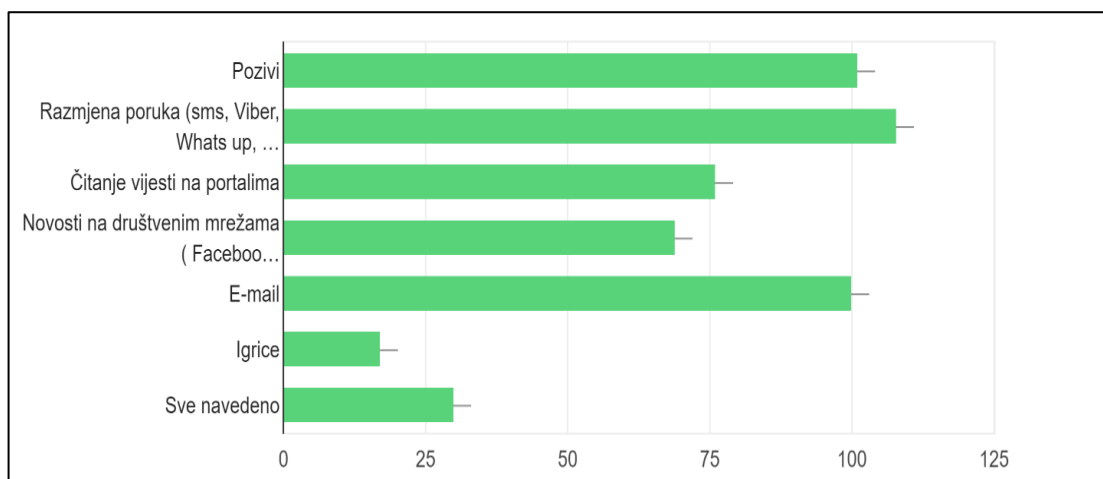
Na pitanje smeta li im kada njihova djeca provjeravaju mobitel za vrijeme zajedničkog druženja, 71 (56,3%) ispitanik odgovorio je potvrdno, dok je 55 (43,7%) ispitanika odgovorilo negativno. Možemo zaključiti da većina roditelja ne odobrava da djeca provjeravaju mobitel tijekom zajedničkog druženja. Postavlja se pitanje je li

to zbog pravila odgoja ili su svjesni potencijalnih negativnih utjecaja mobitela jer iz prethodnih je pitanja vidljivo da većini ispitanika ne smeta kada partner i prijatelji provjeravaju mobitel tijekom zajedničkog druženja.

Grafikon 18. Smeta mi kada djeca provjeravaju mobitel tijekom druženja (N=126)

Na sljedeća pitanja sudionicima je bila ponuđena mogućnost višestrukog odgovora. Na pitanje u koje svrhe koriste mobitel, najviše je ispitanika odgovorilo da koristi mobitel za razmjenu poruka (sms, Viber, Whatsapp), zatim za telefoniranje i slanje e-pošte. Nakon toga čitaju vijesti na portalima i novosti na društvenim mrežama. Zanimljiv je broj sudionika koji koristi sve navedeno i koristi mobitel za igranje igara, budući da se pitanje odnosilo na ispitanike odrasle dobi.

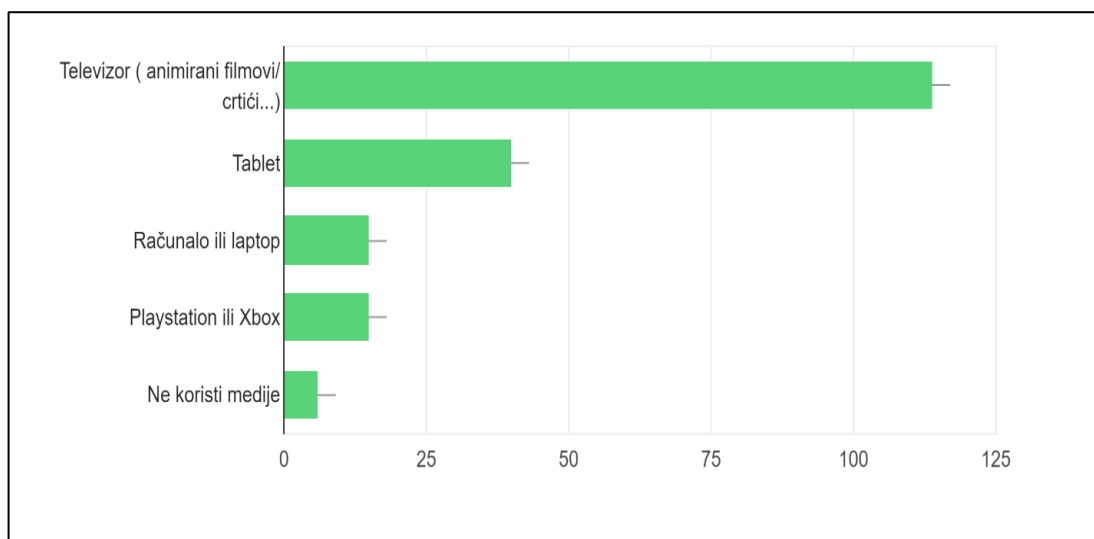

Grafikon 19. Svrha korištenja mobitela

Tražili smo mišljenje ispitanika o tome u kojoj dobi bi djeca trebala imati svoj mobitel. Od 126 ispitanika, njih 53 (42,1%) odgovorilo je 9-11 godina, 43 (34,1%) 12 i više godina, 23 (18,3%) 6-8 godina, dok je 7 ispitanika svoje mišljenje ravnomjerno izrazilo ostalim ponuđenim odgovorima: ako putuje do škole, mora čekati prijevoz ili nešto slično, u svakom slučaju nikako prije škole; prema potrebi; kad putuju sama; u trenutku kada požele biti uključeni u virtualnu komunikaciju s ostatkom svijeta i kada su dovoljno zreli razumjeti kako sustav funkcionira, osobe.

Ispitanici su trebali odgovoriti i koliko vremena dnevno u prosjeku njihovo dijete/djeca provode na mobitelu. Od 126 ispitanika, njih 58 (46%) odgovorilo je do pola sata, 31 (24,6%) ispitanik odgovorio je da im djeca borave na mobitelu jedan do dva sata dnevno, 29 (23%) da djeca ne provode vrijeme na mobitelu, 7 (5,6%) ih je odgovorilo 3 do 4 sata, dok je samo jedan (0,8%) ispitanik odgovorio više od 4 sata. S obzirom na to da većina ispitanika ima djecu u dobi od tri do pet godina za očekivati je i da vrijeme boravka na mobitelu bude do pola sata dnevno. Kad je u pitanju vrijeme koje djeca provode uz mobitel, istraživanje je dalo zanimljive rezultate. Od 126 ispitanika, njih 58 (46%) je odgovorilo da djeca ne bi trebali provoditi vrijeme na mobitelu, 31 (24,6%) ispitanik odgovorio je da djeca uz mobitel provode do pola sata dnevno, njih 22 (17,5%) do jedan sat, 11 (8,7%) prema potrebi djeteta, dok su četiri sudionika svoje mišljenje ravnomjerno izrazila ostalim ponuđenim odgovorima.

Istraživanjem je analizirano i koriste li dijete/djeca neke druge medije i medijske uređaje osim mobitela. Od 126 ispitanika, njih 114 (90,5%) odgovorilo je televizor (animirani filmovi/crtići), 40 ispitanika (31,7%) tablet, 15 (11,9%) ispitanika računalo ili laptop, odnosno Playstation ili Xbox, dok je samo 6 (4,8%) ispitanika odgovorilo da dijete ne koristi medije. Jako mali broj ispitanika koji ne koriste medije pokazuje koliko je zapravo veliki utjecaj moderne tehnologije i medija u našim životima.

Grafikon 20. Korištenje drugih medija osim mobitela

Zbog lakše obrade podataka, pitanja o medijskim navikama djece stavljena su u tablicu.

Tablica 1. Navike djece pri korištenju mobitela

Broj pitanja	Pitanje	Odgovor Da	Odgovor Ne
1.	Ima li Vaše dijete/djeca svoj vlastiti mobitel?	35 (27,8%)	91 (72,2%)
2.	Ima li Vaše dijete/djeca pristup Internetu na mobitelu?	61 (48,4%)	65 (51,6%)
3.	Provjeravate li djetetove aktivnosti na mobitelu, točnije poruke?	58 (46%)	68 (54%)
4.	Provjeravate li djetetove aktivnosti na mobitelu, točnije Internetske sadržaje?	69 (54,8%)	57 (45,2%)
5.	Igra li Vaše dijete/djeca na mobitelu video igre?	61 (48,4%)	65 (51,6%)
6.	Gleda li Vaše dijete/djeca na mobitelu animirane filmove/crtiće?	89 (70,6%)	37 (29,4%)
7.	Zna li Vaše dijete/djeca samostalno pokrenuti crtiće na mobitelu?	86 (68,3%)	40 (31,7%)
8.	Koristite li mobitel kako biste umirili dijete/djecu?	53 (42,1%)	73 (57,9%)
9.	Koristite li mobitel kao nagradu za dijete/djecu?	40 (31,7%)	86 (68,3%)
10.	Koristite li mobitel kao kaznu za dijete/djecu?	39 (31%)	87 (69%)

Od 126 ispitanika, njih 91 (72,2%) odgovorio je da njihovo dijete nema mobitel, dok je njih 35 (27,8%) odgovorilo potvrdno. Čak 65 (51,6%) ispitanika odgovorila su da njihovo dijete nema pristup internetu, 68 (54%) ispitanika priznalo je da ne provjeravaju poruke na mobitelu svog djeteta, a čak 69 (54,8%) provjerava internetske sadržaje djece. Zaključujemo da roditelji pridaju veću važnost internetskim sadržajima, nego porukama na mobitelu. Istraživanje je pokazalo i da čak 65 (51,6%) roditelaj ističe da djeca ne igraju igre na mobitelu, njih 89 (70,6%) priznalo je da gledaju animirane filmove na mobitelu, dok je njih 86 (68,3%) istaknulo da njihovo dijete /djeca znaju samostalno pokrenuti crtane filmove na mobitelu. Istraživanje je pokazalo i da 73 (57,9%) ispitanika ne koristi mobitel za umirivanje djeteta te da njih 86 (68,3%) ne koristi mobitel kao nagradu za dijete/djecu.

Na sljedeće tvrdnje sudionici su trebali izabrati onaj odgovor koji najbolje opisuje njihove stavove. Prema Likertovoj ljestvici sudionici su mogli odabrati jedan od pet ponuđenih odgovora kako bi što preciznije izrazili svoje stavove pri čemu je jedan označavalo potpuno se slažem, a pet uopće se ne slažem.

Tablica 2. Stavovi sudionika o upotrebi mobitela u svakodnevnom životu

Tvrdnja	Potpuno se slažem	Uglavnom se slažem	Ne mogu se odlučiti	Uglavnom se ne slažem	Uopće se ne slažem
Provjeravanje mobitela tijekom razgovora narušava kvalitetu komunikacije.	55 (43,7%)	53 (42,1%)	11 (8,7%)	5 (4%)	2 (1,6%)
Upotreba mobitela poboljšava svakodnevnicu života u obitelji.	11 (8,7%)	46 (36,5%)	21 (16,7%)	36 (28,6%)	12 (9,5%)
Upotreba mobitela pogoršava svakodnevnicu života u obitelji.	24 (19%)	34 (27%)	24 (19%)	38 (30,2%)	6 (4,8%)
Upotreba mobitela može stvoriti ovisnost.	86 (68,3%)	32 (25,4%)	2 (1,6%)	5 (4%)	1 (0,8%)
Prekomjerno korištenje mobitela u ranoj dobi stvara ovisnost djece u kasnijoj dobi.	71 (56,3%)	41 (32,5%)	9 (7,1%)	5 (4%)	-
Trebalo bi ograničiti upotrebu mobitela.	88 (69,8%)	31 (24,6%)	6 (4,8%)	1 (0,8%)	-

Trebalo bi zakonom regulirati korištenje mobitela.	9 (7,1%)	16 (12,7%)	24 (19%)	35 (27,8%)	42 (33,3%)
Upotreba mobitela poboljšava razvoj djece/djeteta.	2 (1,6%)	25 (19,8%)	33 (26,2%)	48 (38,1%)	18 (14,3%)
Upotreba mobitela pogoršava razvoj djece/djeteta.	11 (8,7%)	54 (42,9%)	41 (32,5%)	16 (12,7%)	4 (3,2%)

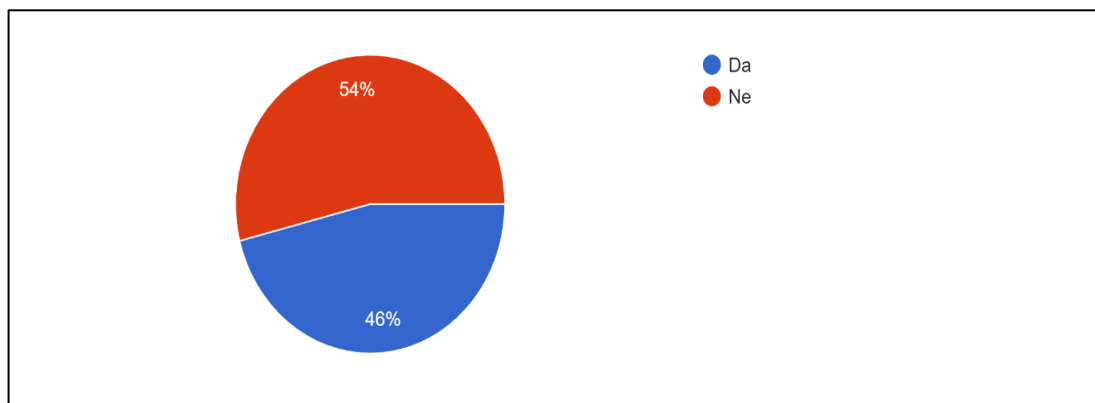
Od 126 sudionika, njih 55 (43,7%) odgovorilo je da se potpuno slažu s mišljenjem da provjeravanje mobitela tijekom razgovora narušava kvalitetu komunikacije, 53 (42,1%) njih se uglavnom slaže, 11 (8,7%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže, 5 (4%) ispitanika se uglavnom ne slaže, dok je 2 (1,6%) odgovorilo da se uopće ne slažu.

S tvrdnjom da upotreba mobitela poboljšava svakodnevnicu života u obitelji, 46 (36,5%) ispitanika odgovorilo je da se uglavnom slažu, 36 (28,6%) ispitanika uglavnom se ne slaže, 21 (16,7%) ispitanik se nije niti složio niti ne složio s tvrdnjom, 12 (9,5%) ispitanika se s tvrdnjom uopće ne slažem, dok se 11 (8,7%) ispitanika u potpuno slaže. S druge pak strane, na tvrdnju da upotreba mobitela pogoršava svakodnevnicu života njih 38 (30,2%) odgovorilo je da se uglavnom ne slažu, 6 (4,8%) ispitanika je odgovorilo da se uopće ne slažu, 24 (19%) se niti slaže niti ne slaže, dok se njih 24 (19%) u potpunosti, odnosno njih 34 (27%) uglavnom složilo s navedenom tvrdnjom.

S tvrdnjama da upotreba mobitela može stvoriti ovisnost i da prekomjerno korištenje mobitela u ranoj dobi stvara ovisnost kod djece u kasnijoj dobi, većina roditelja (86, 68,3%) se u potpunosti ili uglavnom (32, 25,4%) slaže. Čak 88 (69,8%) ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom da treba ograničiti upotrebu mobitela, 31 (24,6%) ispitanik se uglavnom slaže, 6 (4,8%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže, a samo je jedan (0,8%) ispitanik odgovorio da se uglavnom ne slaže.

Da upotreba mobitela poboljšava razvoj djece uglavnom se nije složilo 48 (38,1%) ispitanika, njih 33 (26,2%) se s navedenom tvrdnjom niti slaže niti ne slaže, 25 (19,8%) ispitanika se uglavnom slaže, 18 (14,3%) ispitanika se uopće ne slaže, dok se dvoje (1,6%) ispitanika u potpunosti složilo da upotreba mobitela poboljšava razvoj djece. S druge strane, s tvrdnjom da upotreba mobitela pogoršava razvoj djece se uglavnom složilo 54 (42,9%), odnosno u potpunosti 11 (8,7%) ispitanika, njih 41

(32,5%) se niti slaže niti ne slaže, dok se 16 (12,7%) uglavnom, odnosno njih 4 (3,2%) u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Grafikon 21. Život bez mobitela (N=126)

5.4. Rasprava

Prva hipoteza - „Prema mišljenju roditelja djece predškolske dobi mobiteli imaju veći negativni, nego pozitivni utjecaj na obitelj“ - je potvrđena jer analizom možemo zaključiti da je više od 50% roditelja svjesno štetnosti mobitela i moderne tehnologije iz sljedećih tvrdnji: većina smatra da mobiteli narušavaju kvalitetu komunikacije, svjesni su da stvara ovisnost i da prekomjerno korištenje mobitela kod djece rane dobi stvara ovisnost u kasnijoj dobi. Većina ih smatra da bi trebalo ograničiti vrijeme korištenja mobitela, no ne ga i zakonski regulirati. Iako većina djece nema pristup internetu, roditelji provjeravaju internetske sadržaje svoje djece što ukazuje da su svjesni negativnog utjecaja. Većina ih smatra da djeca ne bi trebala provoditi vrijeme na mobitelu iako se većina slaže da mobitel poboljšava svakodnevni život.

Druga hipoteza - „Prema mišljenju roditelja prekomjerno korištenje mobitela kod djece rane dobi stvara ovisnost kod djece starije“ - je potvrđena jer se tek 4% roditelja uglavnom ne slaže s navedenom tvrdnjom. Naime, s tvrdnjom se složilo 89% roditelja. Više od 50% roditelja izjasnilo se kako njihova djeca nemaju vlastite mobitele, no čak 70,6% roditelja se izjasnilo da njihovo dijete gleda animirane filmove na mobitelu te da najviše provede do pola sata dnevno koristeći mobilni uređaj. S obzirom na to da je više od 90,5% roditelja odgovorilo da osim mobitela djeca koriste televizor (animirani filmovi), njih 31,7% koristi tablet, njih 11,9% računalo ili laptop, a njih 4,8%

Plastation ili Xbox iz čega se može zaključiti da je utjecaj medija u obitelji velik te da će se korištenje medija u starijoj dobi povećati.

Posljednja hipoteza - „Prema mišljenju roditelja djece predškolske dobi u suvremenoj je obitelji nezamisliv život bez mobitela“ - je potvrđena jer se više od 50 54% roditelja izjasnilo da ne mogu zamisliti život bez mobitela. Zaključujemo kako svi ispitanici koriste mobitel (neki čak i više njih) te da su svjesni utjecaja mobitela i moderne tehnologije u današnjem svijetu. Većina roditelja smatra da djeca ne bi trebala provoditi vrijeme na mobitelima, no ipak svakodnevno provedu do pola sata. Iako se ne koristi kao zajednička obiteljska aktivnost (niti za umirivanje djeteta niti kao nagrada ili kazna), ali mobitel se koristi za gledanje animiranih filmova i igranje videoigara. Većina ispitanika svjesna je stvaranja ovisnosti prilikom korištenja mobitela i vodi računa o tome da djeca imaju ograničen pristup elektroničkim uređajima. Pitanje je događa li se to zbog rane dobi djeteta te hoće li s vremenom taj pristup oslabiti.

6. ZAKLJUČAK

Ovaj diplomski rad bavio se problematikom utjecaja mobitela u obitelji. Prvi dio rada posvećen je obitelji, promjenama u obitelji, mobitelima te pozitivnom i negativnom utjecaju mobitela. Obitelj se kao osnovna funkcija društva kroz godine pod utjecajem tehnoloških promjena promijenila. Tradicionalna obitelj promijenila se u suvremenu obitelj gdje su uloge oca i majke promijenjene. Majke više nisu roditelji koji ostaju kod kuće i brinu o djeci, nego grade svoje karijere. Djeca više ne žive pod stalnim nadzorom svojih roditelja, već dobivaju slobodu vlastitog razvitka, stvaranja, razmišljanja i stavova. U današnjem ubrzanom svijetu u kojem živimo, sve više roditelja prepušta djecu medijima i medijskom odgoju. Djeca su izložena različitim vanjskim utjecajima oko sebe te je stoga čest slučaj da djetetu nedostaje netko tko će ga usmjeriti u pravom smjeru.

Mobitel i moderna tehnologija predstavljaju sredstva koje nam olakšavaju život. Osim što pomažu u informiranju, educiranju i zabavljanju, također izgrađuju stavove, vrijednosti i razmišljanja. Danas svaka osoba većinu svog slobodnog vremena provodi koristeći mobitel ili neke od modernih elektroničkih uređaja. Utjecaj medija je kroz razne elektroničke uređaje velik. Mediji manipuliraju ljudima, utječu na naše emotivno, kognitivno i socijalno stanje, odnosno stvarnost se kroji onako kako to odrede mediji. Naravno, moderna tehnologija i mediji nemaju samo negativne strane, nego i pozitivne te je stoga važno dobro poznavati učinke moderne tehnologije na roditelje, djecu te u konačnici na cijelu obitelj. S obzirom na to da roditelji imaju najvažniju ulogu u usađivanju vrijednosnog sustava i stavova u životima svoje djece, važno je da uloga medijskih odgojitelja bude njihova.

U drugome dijelu ovoga rada, analizirani su rezultati anketnog istraživanja koje je provedeno na 126 ispitanika. Dobiveni rezultati pokazuju da iako roditelji smatraju da djeca ne bi trebala provoditi vrijeme na mobitelima, mnoga djeca svakodnevno dio dana provode uz njih. Roditelji su svjesni da prekomjerno korištenje mobitela kod djece rane dobi izaziva ovisnost u kasnijoj dobi, no svjedno koriste mobitele za gledanje animiranih filmova. Stoga zaključujemo da u ovome dobu brzog napretka i razvitka tehnologije moramo i mi brzo napredovati i educirati djecu kako bi njihovi potomci izbjegli negativne izazove i posljedice s kojima se svakodnevno suočavamo.

LITERATURA

- Bell, J. (2009). Mobile phone use on a young person's unit. *Paediatric nursing*, 21 (7), 14-18.
- Berk, L. E. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Zagreb: Naklada Slap.
- Campbell, M. (2005). The impact of the mobile phone on young people's social life. U: *School of Learning and Professional Studies Queensland University of Technology* (str. 1-14). Centre for Social Change Research QUT Carseldine. Dostupno na: <https://eprints.qut.edu.au/3492/>, stranica posjećena 18. rujna 2020.
- Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Ilišin, V. Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001). *Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
- Janković, J. (2004). *Pristupanje obitelji*. Zagreb: Alinea.
- Jurčević Lozančić, A. (2005). *Izazovi odrastanja- predškolsko dijete u okruženju suvremene obitelji i vrtića*. Petrinja: Visoko učiteljska škola u Petrinji.
- Jurčević Lozančić, A. (2011). Socijalne kompetencije i rani odgoj. U: D. Maleš (ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 153-176). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Kanižaj, I., Ciboci, L. (2011). Kako je nasilje preko medija ušlo u naše domove: Utjecaj, učinci i posljedice nasilja u medijima na djecu i mlade. U: L. Ciboci, I. Kanižaj, D. Labaš (ur.), *Djeca medija – od marginalizacije do senzacije* (str.11-34). Zagreb: Matica hrvatska.
- Laniado, N., Pietra, G. (2005). *Naše dijete, videoigre, Internet i televizija (Što učiniti ako ga hipnotiziraju?)*. Rijeka: Studio TiM.
- Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
- Ljubetić, M. (2011). Stabilna obitelj i poželjno roditeljstvo u kaotičnom svijetu- (moguća) stvarnost ili iluzija? (Imaju li perspektivu i/ili alternativu?). U: D. Maleš (ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 67-96). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?! Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Zagreb: Profil International.

- Maleš, D., Kušević, B. (2011). Nova paradigma obiteljskoga odgoja. U: D. Maleš (ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 41-66). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mataušić, J. M. (2002). Utjecaj masmedija na obitelj, *Riječki teološki časopis*, 10 (19), 442-455, 542-555.
- Merchant, G. (2012). Mobile practices in everyday life: Popular digital technologies and schooling revisited. *British Journal of Educational Technology*, 43 (5), 770-782.
- Miliša, Z. (2008). *Odgoj i manipulacija djecomu obitelji i medijima: prepoznavanje i prevencija*. Zagreb: MarkoM usluge.
- Miliša, Z., Tolić, M., Vertovšek, N. (2009). *Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- Raos, N. (2003). *Opasnost od mobitela (što je istina, a što su priče)*. Zagreb: Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada.
- Relja, R., Božić, T. (2012). Socio-ekonomski aspekti korištenje mobitela među mladima, *Media, culture and public relations*, 3 (2), 138-149.
- Stričević, I. (2011). Jačanje roditeljskih kompetencija kroz programe obrazovanja roditelja. U: D. Maleš (ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 125-152). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Trstenjak, T. (2006). Masovni mediji-poticaaj ili smetnja obiteljskom dijalogu, *Obnovljeni život*, 61 (4), 479-454.
- UNICEF Hrvatska (2011). *Iskustva i stavovi djece, roditelja i učitelja prema elektroničkim medijima*. Dostupno na: www.unicef.hr, pristupljeno 15. rujna 2020.
- Wade, T. K., Troy J. C. (2001). Mobile phones as a new memory aid: a preliminary investigation using case studies. *Brain injury*, 15 (4), 305-320.
- Živić, D. (2003). Demografski okvir i razvoj obiteljske strukture Hrvatske 1971.-2001. *Revija za sociologiju*, 34 (1-2), 57-73.

PRILOZI

Popis grafikona

Grafikon 1. Spol sudionika (N=126).....	18
Grafikon 2. Dob sudionika (N=126).....	19
Grafikon 3. Broj djece (N=126).....	19
Grafikon 4. Dob djece (N=126).....	20
Grafikon 5. Prosječno vrijeme dnevno provedeno na mobitelu (N=126).....	20
Grafikon 6. Količina mobitela u posjedu (N=126).....	21
Grafikon 7. Gledanje zajedničkih sadržaja na mobitelu (N=126).....	21
Grafikon 8. Mobitel nužan za funkcioniranje u svakodnevnom životu (N=126).....	22
Grafikon 9. Isključivanje mobitela tijekom dana (N=126).....	22
Grafikon 10. Držanje mobitela pri ruci tijekom provođenja vremena s drugima (N=126).....	23
Grafikon 11. Korištenje mobitela za vrijeme tuširanja (N=126).....	23
Grafikon 12. Korištenje mobitela na toaletu (N=126).....	24
Grafikon 13. Mobitel u blizini za vrijeme spavanja (N=126).....	24
Grafikon 14. Korištenje mobitela tijekom razgovora s prijateljima (N=126).....	25
Grafikon 15. Korištenje mobitela u prisutnosti intimnog partnera (N=126).....	25
Grafikon 16. Smeta mi kada prijatelji provjeravaju mobitel tijekom druženja (N=126).....	26
Grafikon 17. Smeta mi kada partner provjerava mobitel tijekom druženja (N=126).....	26

Grafikon 18: Smeta mi kada djeca provjeravaju mobitel tijekom druženja (N=126).....	27
Grafikon 19. Svrha korištenja mobitela.....	27
Grafikon 20. Korištenje drugih medija osim mobitela.....	29
Grafikon 21. Život bez mobitela.....	32

POPIS TABLICA

Tablica 1: Navike djece pri korištenju mobitela.....	29
Tablica 2: Stavovi sudionika o upotrebi mobitela u svakodnevnom životu.....	30

ANKETA “MOBITELI U OBITELJI”

1. Spol
  - a) Muški
  - b) Ženski

2. Koliko imate godina?
  - a) 21-35
  - b) 36-45
  - c) 46-55
  - d) 56 i više

3. Koliko dnevno vremena u prosjeku provodite na mobitelu?
  - a) 0-60 min
  - b) 61 min – 180 min
  - c) 181 min – 300 min
  - d) Više od 301 min

4. Koliko mobitela posjedujete?
  - a) Nijedan
  - b) Jedan
  - c) Dva
  - d) Više od dva

5. U koje svrhe koristite mobitel? (mogućnost višestrukog odabira)
  - a) Pozivi
  - b) Razmjena poruka (sms, Viber, Whats up, Messenger)
  - c) Čitanje vijesti na portalima
  - d) Novosti na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, Tik-tok..)
  - e) E-mail
  - f) Igrice
  - g) Sve navedeno
  - h) Ništa od navedenog

6. Gledate li s djecom ili ostalim ukućanima zajedničke sadržaje na mobitelu?
  - a) Da
  - b) Ne

7. Smatrate li da je mobitel privatna stvar nužna za funkcioniranje svakodnevnice?
  - a) Da
  - b) Ne

8. Isključujete li mobitel preko dana (osim kad se isprazni baterija)?

a) Da   b) Ne

9. Kada provodim vrijeme s drugima uvijek mi je mobitel pri "ruci" (na vidiku, u džepu)?

a) Da   b) Ne

10. Mobitel nosim sa sobom dok se tuširam.

a) Da   b) Ne

11. Mobitel nosim sa sobom dok sam na toaletu.

a) Da   b) Ne

12. Mobitel držim kraj sebe za vrijeme spavanja.

a) Da   b) Ne

13. Mobitel koristim dok razgovaram s prijateljima.

a) Da   b) Ne

14. Mobitel koristim dok sam s intimnim partnerom/supružnikom.

a) Da   b) Ne

15. Smeta li Vam kada Vaši prijatelji provjeravaju mobitel za vrijeme vašeg druženja?

a) Da   b) Ne

16. Smeta li Vam kada Vaš partner provjerava mobitel za vrijeme vašeg druženja?

a) Da   b) Ne

17. Smeta li Vam kada Vaša djeca provjeravaju mobitel za vrijeme vašeg druženja?

a) Da   b) Ne

18. Koliko imate djece?

a) Jedno   b) Dvoje   c) Troje   d) Više od troje

19. Koje dobi je Vaše dijete/djeca? (mogućnost višestrukog odabira)
- a) 0-2 godine
  - b) 3-5 godina
  - c) 6-8 godina
  - d) 9-11 godina
  - e) 12 i više godina
20. Prema Vašem mišljenju u kojoj dobi bi djeca trebala imati svoj mobitel?
- a) 0-2 godine
  - b) 3-5 godina
  - c) 6-8 godina
  - d) 9-11 godina
  - e) 12 i više godina
  - f) Ostalo:
21. Koliko dnevno vremena u prosjeku Vaše dijete/djeca provode na mobitelu?
- a) 1-60 min
  - b) 61-120 min
  - c) 121-240 min
  - d) više od 241 min
  - e) Ne provode vrijeme na mobitelu
22. Prema Vašem mišljenju koliko bi vremena dnevno djeca trebala provoditi na mobitelu?
- a) Ne bi trebao provoditi vrijeme na mobitelu
  - b) do 30 minuta
  - c) od 31 do 60 min
  - d) od 61 do 120 min
  - e) prema potrebi djeteta
23. Osim mobitela koristi li dijete/djeca neke druge medije? (mogućnost višestrukog odabira)
- a) Televizor (animirani filmovi/crtići...)
  - b) Tablet

- c) Računalo ili laptop
- d) Playstation ili Xbox
- e) Ne koristi medije

24. Ima li Vaše dijete/djeca svoj vlastiti mobitel?

- a) Da
- b) Ne

25. Ima li Vaše dijete/djeca pristup Internetu na mobitelu ?

- a) Da
- b) Ne

26. Provjeravate li djetetove aktivnosti na mobitelu, točnije poruke?

- a) Da
- b) Ne

27. Provjeravate li djetetove aktivnosti na mobitelu, točnije Internetske sadržaje?

- a) Da
- b) Ne

28. Igra li Vaše dijete/djeca na mobitelu video igre?

- a) Da
- b) Ne

29. Gleda li Vaše dijete/djeca na mobitelu animirane filmove/crtiće?

- a) Da
- b) Ne

30. Zna li Vaše dijete/djeca samostalno pokrenuti crtice na mobitelu?

- a) Da
- b) Ne

31. Koristite li mobitel kako biste umirili dijete/djecu?

- a) Da
- b) Ne

32. Koristite li mobitel kao nagradu za dijete/djecu?

- a) Da
- b) Ne

33. Koristite li mobitel kao kaznu za dijete/djecu?

- a) Da
- b) Ne

34. Možete li zamisliti svoj život bez korištenja mobitela?

- a) Da   b) Ne

Na sljedeće tvrdnje izaberite onaj odgovor koji najbolje opisuje Vaše stavove

1. Provjeravanje mobitela tijekom razgovora narušava kvalitetu komunikacije.
  - a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem

2. Upotreba mobitela poboljšava svakodnevnicu života u obitelji.
  - a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem

3. Upotreba mobitela pogoršava svakodnevnicu života u obitelji.
  - a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem

4. Upotreba mobitela može stvoriti ovisnost.
  - a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem

5. Prekomjerno korištenje mobitela u ranoj dobi stvara ovisnost djece u kasnijoj dobi.

- a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem
6. Trebalo bi ograničiti upotrebu mobitela.
- a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem
7. Trebalo bi zakonom regulirati korištenje mobitela.
- a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem
8. Upotreba mobitela poboljšava razvoj djece/djeteta.
- a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem
9. Upotreba mobitela pogoršava razvoj djece/djeteta.
- a) potpuno se slažem
  - b) uglavnom se slažem
  - c) niti se slažem niti se ne slažem
  - d) uglavnom se ne slažem
  - e) uopće se ne slažem

Natalija Ćurko

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad „Mobiteli u obitelji“ isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

_____

(potpis)